چیرۆکی منداڵان- وەرگێڕان

وەرگێڕانی لە عەرەبییەوە بۆ کوردی : Haadimh

Translated: Haadimh

٨٧ چیرۆک:

بەشی یەکەم: ٢٣ چیرۆک

بەشی دووەم: ٦٤ چیرۆک

٢٠٢٢

١- گوڵە لەخۆباییەکە (الودة المغروة)

دەگێڕنەوە گوڵێکی جوان هەبوو لەناوەڕاستی بیابانێکی وشکدا، ئەم گوڵە زۆر شانازی بە خۆییەوە دەکردو زۆر لەخۆبایی بوو بە جوانیەکەی، بەڵام یەک شت هەبوو ئەوی هەراسانکردبوو ئەویش گوڵێکی دڕکاوی ناشرین بوو(صبارة قبيحة) لە تەنیشتیەوە. ئەم گوڵە هەموو رۆژێک تەماشای گوڵە دڕکاوییەکەی دەکردو بە ناشرینی وێنای دەکردو سیماکەی بە ناشرینی پیشاندەدا (تعايرها بقبحها وبشاعة مظهرها). لەکاتێکدا گوڵە دڕکاوییەکە هەمیشە پابەندی بێ دەنگی و ئارامی دەبوو .ڕووەکەکانی تر هەوڵیان دەدا ئامۆژگاری پێشکەشی گوڵەکە بکەن و بیگەڕێنەوە سەر هۆش، بۆئەوەی خۆی بە گەورەدانەنێت و چیتر گاڵتە بە گوڵە دڕکاوییەکە نەکات بەڵام بێ سوودبوو.

ئەم حاڵەتە وەکو خۆی مایەوە تا هاوین هات و پلەی گەرماو وشکی زۆر توندبوو.

دواتر گوڵەکە دەستی کرد بە لاوازی و چووەوە ناویەک و پەلکەکانی وشکبوونەوەو ڕەنگە درەوشاوەییە سەوازاییەکەی لەدەستداو نەما.

گوڵەکە تەماشای گوڵە دڕکاوییەکەی کردو لەوکاتەدا بینی باڵندەیەک نزیک بووەوە لێی و دەنوکی خستە نێوی بۆ خواردنەوەی بەشێک لەو ئاوە خەزنکراوەی ناو گوڵە درکاوییەکە، گوڵەکە سەرەڕای ئەوەی شەرمێکی زۆی لەخۆی دەکرد بەڵام داوای لە گوڵە دڕکاوییەکە کرد بەشێک لەئاوە خەزنکراوەکەی پێبدات بۆ شکاندنی تینویەتی خۆی(لتروي عطشها) ، گوڵە دڕکاوییەکە رازی بوو ئاوی پێبدات و یارمەتی دا بۆئەوەی بمێنێتەوە(على الصمود) و ڕزگاری کرد لەو گەرماییەو وشکیە توندەدا، لەکاتەدا گوڵەکە فێربوو جارێکی تر خۆی بە گەورە نەزانێت و لەسەر بنەمای ڕواڵەت حوکم لەسەر هیچ کەسێک نەدات، چونکە تۆ نازانی کەی پێویستت بە یارمەتی ئەوانی تر هەیە(فهي لا تدري متى قد تحتاج لعونهم)،

خوای گەورە دەفەرموێت: ولا تصعر خدک للناس ولا تمش في الارض مرحا ان الله لا يحب كل مختال فخور، لقمان، ٣١

 واتا ڕوو لە خەڵک وەرمەگێڕە، لەسەر زەویدا بەفیز مەڕۆ، جونکە خوا کەسانی خۆبەزلزانی خۆشناوێن.

٢- چیرۆکی هاوڕێیەتی چۆلەکەو دارەکە (قصة العصفور والشجرة)

هەبوو نەبوو لەدارستانێکی گەورەدا دارێکی گەورەو جوانکیلە هەبوو، لەسەر ئەم دارە چۆلەکەیەک بۆماوەیەکی درێژ دەژیا، چۆلەکەکەو دارەکە بووبوونە هاوڕێیەکی حەقیقی مەزن.

ڕۆژێک لە ڕۆژان بایەکی توند هەڵیکرد بە شێوەیەکی گەورەو ترسناک، ئەمە وایکرد چۆلەکەکە لە هێلانەکەی خۆی بمێنێتەوە بۆئەوەی دارەکە لەم بایە توندە بیپارێزێت، دواتر دارەکە بەرگەی ئەم بایە توندەی گرت بۆ پاراستنی ژیانی هاوڕێیەکەی، دوای ئەوەی بایەکە هێور بووەوە، لە ڕۆژی دواتردا پیاوێکی داربڕهات بۆئەوەی دارەکە ببڕێتەوە، دواتر چۆلەکەکە تێبینی کرد پیاوەکە تەورێکی هەڵگرتووە, بۆیە لە هێلانەکەی فڕی و چووە سەر سەری پیاوەکە دەستی کرد بە دەنوکلێدان لەسەری بۆئەوەی دووربکەوێتەوە لە دارەکە، چۆلەکەکە سەرکەوتوو بوو داربڕەکەی دوورخستەوە لە دارەکە، ئەم هاوڕێیەتیە جوانیەی نێوانیان بەردەوام بوو، هاوڕێی حەقیقی ئەو کەسەیە لەکاتی تەنگانەدا یارمەتیت دەدات.

پێغەمبەر د. خ دەفەرموێت: المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضا.

بڕوادار بۆ بڕوادارەکەی وەکو بناغە وایە هەر بەشێکیان بەشەکەی تریان بەهێز دەکات.

٣- چیرۆکی مراوییە جیاوازەکە(قصة البطة المختلفة) :

هەبوو نەبوو، مراوییەک هەبوو لەگەڵ منداڵە بچوکەکانی دەژیا لە دەریاچەیەکی پاک و روون و جواندا، ئەم مراوییە بچوکانە لە کەش وهەواییەکی هێمن و جواندا دەژیان، بەڵام مراوییەکی بچوک هەبوو کە جیاواز بوو لە خوشک و براکانی بەجۆرێک حەزی لە یاریکردن نەبوو لەگەڵیاندا، هەستی دەکرد جیاوازە لەوانی تر، رۆژێکیان بڕیاری دا بەجێیان بهێڵێت بۆئەوەی بە تەنها بژیت، جارێکیان تێپەری بە نزیک خێزانێکی کەروێشکەکان، دواتر بڕیاری دا لەگەڵیاندا بژیت بەلام دڵخۆش نەبوو و هەستی کرد بەشێک نیە لەوان، دواتر بریاری دا بەدوای خێزانێکی تردا بگەڕێت، جارێکیان تێپەری بە لای تەوێڵەیەکدا(حظيرة) کە کەڵەشێرێکی بوو، چوو بۆ لایان بۆئەوەی لەگەڵیاندا بژیت بەڵام کەڵەبابەکە بەخێرهاتنی نەکرد بۆیە هەستی بە غەمباری کرد، دواتر گەرایەوە بۆ ماڵەوە بۆئەوەی لەگەڵ دایک و خوشک و براکانیدا بژیت چونکە بەشێک یان ئەندامێکە لەوان، لەگەڵیاندا ژیا بە سۆزو خۆشەویستی(الحب وحنان).

٤- کۆترەکەو مێرووەکە (الحمامة و النملة)

لە بەیانیەکی جواندا مێروولەیەک چوو بەرەو گۆماوێک بۆ خواردنەوەی ئاو، دواتر کەوتە ناو گۆماوەکە.

کۆترێک مێرووکەی بینی، خێرا رۆیشت دارێکی(عودا) ئامادەکرد بۆ رزگارکردنی.

کۆترەکە ئەم دارەی هاویشت بۆی، دواتر مێرووەکە سەرکەوت بەسەر دارەکەو رزگاری بوو لە نقومبوون.

مێرووەکە سوپاسی کۆترەکەی کرد، دوای هەفتەیەک، مێرووەکە تۆوەکانی کۆدەکردەوە، لەناکاو بینی ڕاوچیەک خەریکە تەقە دەکات بە تفەنگەکەی بەرەو ئاراستەی کۆترەکە، مێرووەکە لە راوچیەکە نزیک بۆوەو گازی گرت لە دەستی، دواتر راوچیەکە تفەنگەکەی فڕێداو کۆترەکە رزگاری بوو.

٥- کەروێشکی ددان گەورە ((أرنوب والقندسbunny and beaver))

کەروێشکەکە بەجوانیەکەی لەخۆبایی بوو، کەروێشکەکە ئاژەڵێکی ددان گەورەی بینی، بەم ددانە گەورانەی ئاژەڵەکە پێدەکەنی، ووتی ئەم ددانە ناشرینانە چین؟!

بایەکی گەورە هەڵیکردو(هبط الرياح) قەدی دارێک(جذع الشجرة) کەوتە سەر لاقی

کەروێشکەکە هاواری کرد بۆ ددان گەورەکەو لێی پاڕایەوە(يتوسل اليه) بۆئەوەی یارمەتی بدات.

دادان گەورەکە بڕیاری دا یارمەتی بدات، قەپێکی()قضم لە قەدی دارەکە داو یارمەتی کەروێشکەکەی دا بۆئەوەی هەستێتەوە.

کەروێشکەکە پۆزشی بۆ ددان گەورەکە هێناوەو سوپاسی کرد بۆ یارمەتیدانی.

٦- ماڵی کیسەڵ- بيت السلحفاة - turtle

هەبوو نەبوو کیسەڵێک هەبوو بەناوی نینا، نینا زۆر لەسەرخۆبوو، بەڵام جیرانە کەروێشکەکەی زۆر خێرابوو.

جارێکیان(ذات مرة) نینا چاودێری کەروێشکەکەی دەکرد کە بەوپەڕی چالاکییەوە بازی دەدا(يقفز بناشط حيوية)، دواتر نینا زۆر غەمبار بوو چونکە نەیدەتوانی وەکو ئەو بێت.

لە دارستانەکەدا مارێکی سێحراوی هەبوو(أفعى ساحرة)، ئەم مارە گوێی لە نینا بوو کە سەرزەنشتی بەختی خۆی دەکرد(تشكو حظها البائس)، بۆیە مارەکە ویستی ئەم هەلە بقۆزێتەوە(تستغل الفرصة)، مارەکە پێی ووت: من دەتوانم وات لێبکەم خێرابی وەکو کەروێشکەکە، بەڵام دەبێت شتێکی بەنرخم پێشکەش بکەیت لەبەرامبەر ئەو خزمەتەی بۆتۆی دەکەم(يجب ان تقدمي لي شيئا ثمينا مقابل خدمتي هذه).

نینا ووتی: هەموو شتێکت پێدەدەم لەبەرامبەر ئەوەی تۆ داوای دەکەی(سأعطيك كل ما تطلبين).

مارەکە وەڵامی دایەوە: من ئەو قاپێلکەی تۆم دەوێت کە هەڵتگرتووە لەسەر پشتت(أريد الصدف الذي تحملينه على ظهرك).

نینا رازی بوو بێ دوودڵی(دون تردد)، به‌ پێچه‌وانه‌وه‌ هه‌ستی به‌ بێزارییه‌کی زۆر ده‌کرد له‌ کێشه‌که‌ی(فعلی العکس هي تشعر بالضيق من وزنه)، وه‌ به‌ به‌رده‌وامی بیری له‌وه‌ کرده‌وه‌ رزگاری بێت له‌م قاپێلکه‌(دائما ما کانت تفکر بالتخلص منه).

دواتر قاپێلکه‌که‌ی لاداو له‌سه‌ر پشتی و به‌ماره‌که‌ی به‌خشی (خلعت عن ظهرها القوقعة وأعطتعا للأفعی الساحرة)، ماره‌که‌ ووتی: فه‌رموو ئه‌م خواردنه‌وه‌ سێحرییه‌ بگره‌و بیخۆوه‌.

نینا باوه‌ڕی به‌ خۆی نه‌ده‌کرد، هه‌ستی کرد وه‌کو کۆتر ده‌فڕێت، نینا به‌خۆی ووت: من ده‌رۆم رکابه‌ری که‌روێشکه‌که‌ ده‌که‌م و لێی ده‌به‌مه‌وه‌(سأسبقه).

له‌ ڕێگایدا شێرێکی گه‌وره‌ ده‌رکه‌وت، نینا ویستی خۆی بشارێته‌وه‌ له‌ناو قاپێلکه‌که‌ی به‌ڵام به‌ بیری هاته‌وه‌ قاپێلکه‌که‌ی داکه‌ندووه‌، نینا له‌ ده‌وری خۆی سوڕایه‌وه‌و نه‌یده‌زانی بۆ کوێ بڕوات.

شێره‌که‌ رۆیشت، نینا دڵنیابۆوه‌(اطمأنت) چاودێری شێره‌که‌ی کرد رۆیشت به‌ره‌و که‌روێشکه‌که‌، به‌ڵام تیشکی رۆژ زۆر به‌هێزبوو بۆیه‌ نینا نه‌یتوانی خۆی بشارێته‌وه‌ له‌ناو قاپێلکه‌که‌ی.

نینا به‌بیری هاته‌وه‌ به‌خشیویه‌تی به‌ ماره‌ ساحیره‌که‌، بۆیه‌ له‌دڵه‌وه‌ هه‌ستی به‌ په‌شیمانی کرد(فبدأ الندم یدخل الی قلبها).

دواتر نینا گه‌ڕایه‌وه‌ بۆ لای ماره‌که‌و پێی ووت: تکات لێده‌که‌م قاپێلکه‌که‌م بۆ بگه‌رێنه‌وه‌، من هه‌ست به‌ گه‌رمی و ترس ده‌که‌م.

ماره‌که‌ پێی ووت: به‌ڵام تۆ دیسان وه‌کو جاران خاوده‌بیته‌وه‌ له‌ رۆیشتن(ولنکک ستعودین بطیئة کما کنت یا نینا).

نینا ووتی: من ڕازیم و قاپێله‌که‌کەم ده‌وێته‌وه‌، راسته‌ من له‌سه‌رخۆ و خاوم ده‌بم به‌لام من تا ئه‌م قاپێلکه‌که‌م له‌ده‌ستنه‌دا هه‌ستم به‌ سوودی قاپێلکه‌که‌م نه‌کرد، زۆربه‌ی ئه‌و سوودانه‌ی که‌ هه‌ستم پێی نه‌ده‌کرد به‌م قاپێلکه‌ تا له‌ ده‌ستم نه‌دا (ولکن هناک الکثیر من النعم التي بم أشعر بها الا عندما فقدتها).

٧- نا بۆ تەمبەڵی(لا للكسل)

هاوین هات و وەزی بەروبومەکان(حصاد) دەستی پێکرد، مێرووە چالاکەکە ئەمەی بە هەل قۆستەوە(اغتنمت الفرصة)، دەستی کرد بە کۆکردنەوەی تۆوە پەرش و بلاوەکان(الحبوب المتناثرة) لێرەو لەوێ بۆئەوەی بیانگوازێتەوە بۆ ماڵەکەی بەخۆشبەختییەکی زۆرەوە(بفرح وسرور).

لەو ماوەیەدا سیسرکەیەک هەبوو گۆرانی دەوت و سەمای دەکرد بۆ پەستکردنی جوتیارەکان(لیزعج الفلاحیین) بە دەنگەکەی هەموو رۆژێک بەخۆی دەوت: ئەمرۆ گۆرانی دەڵێم و سبەی تۆوەکان کۆدەکەمەوە، بەڵام لە رۆژی دواتردا ئەم کارەی نەدەکرد، هەرکاتێک مێرووڵەکە لە پێشیدا تێدەپەڕی کە لەسەر پشتی تۆوە گەنمەکانی هەڵگرتبوو سیسرکەکە پێی پێدەکەنی و دەیوت: هێشتا هاوینێکی دوورودرێژ ماوە (مازال الصيف طويلا) وە دواتر دەتوانم تۆی زۆر کۆبکەمەوە بۆ ماڵەکەم، مێرووەکەش تەماشای کردو پێی ووت: کاری ئەمرۆ دوامەخە بۆ سبەی(لا تؤجل عمل اليوم الى الغد)، بەڵام سیسرکەکە پێی پێدەکەنی و دەیوت : کاتێکی درێژم هەیە و سبەی کاردەکەم، سیسرکەکە بەم حاڵەی ماوەیە(بقي الصرصور على هذا الحال) تا وەرزی زستان هات، سەرما زۆر توندبوو(اشتد البرد)، بەفر باری، دواتر مێرووەکە ئەوەی کۆیکردبۆوە لەماڵەکەیدا دەستی کرد بە خواردنی (كانت تأكل مما جمعته من حبوب)، بەڵام سیسرکەکە بارودۆخی زۆر تەنگ بوو (فقد ضاق به الحال) لەماڵەکەی هیچی نەدیتەوە بۆ خواردن، دواتر زۆر برسی بوو(اشتد به الجوع) بۆیە داوای یارمەتی لە مێرووەکە کرد، مێرووەکەش پێی وت: ئەمە ئەنجامی فەرامۆشی و تەمبەڵیتە(هذه عاقبة تهاونك وكسلك)، بەڵام مێرووەکە بەزەیی پێداهاتەوە (لكن النملة اشفقت عليه)، دواتر، خواردنی بۆ هێنا و پێی وت یارمەتیت دەدەم لە ئێستادا بەڵام دەبێت لە هاوینی داهاتوو یارمەتیم بدەیت، جارێکم تۆوەکان بۆ من کۆ بکەیتەوەو جارێکی تریان بۆخۆت کۆی بکەیتەوە، سیسرکەکە بەمە ڕازی بوو، بۆیە سیسرکەکە زانی ماندووبوون و ئەرکەکەی چەندجارە بووەوە(وعلم ان تعبه سيكون مضاعفا) چونکە کارەکانی لە کاتی گونجاودا ئەنجام نەدەدان.

٨- فیله باشەکە(الفیل الطیوب)

له دارستانێکی سەوزدا ئاژەڵەکان دەژیان بە خۆشەویستی ئاشتی(بحب ووئام)، هەموو رۆژێک یاری و گەپیان دەکرد تەنها فیلێک نەبێت بەناوی فولفول کە ئاژەڵەکان هەمیشە رەفزییان دەکردەوە لەگەڵی دابنیشن و گەمەی لەگەڵدا بکەن، بۆیە بە بەردەوامی دڵتەنگ بوو(ما یکون حزینا)، فولفول گوێی لێبوو کیسەڵەکە هاواردەکات و دەڵێت: سبەی پێشبڕکێی ساڵانەیە(السباق السنوي) هەر کەسێک بیەوێت بەشداری بکات با ئامادەبێت(فلیستعد). فولفول زۆر دلخۆش بوو وتی زوو دەنوم بۆئەوەی سبەی بە چالاکیەوە هەستم.

پێشبڕکێیەکە دەستی پێکرد(انطلق السباق) فولفول بەوپەری دڵنیایی و گەورەییەوە رۆیشت(یجري بإصرار وعزیمة) و وتی من سەرکەوتوو دەبم و پلەی یەکەم وەردەگرم(سأفوز سأحقق المرکز الاول)، هیچ کەسێک لە پێشم ناکاتەوە(لن یسبقني أحد).

سمۆرەکە هاواری کرد(صرح السنجاب) لەناوەراستی پێشبرکێیەکەدا وتی: بوەستە ئەی فلفول خەریکە پانمان دەکەیتەوە لە ژێر پێیە گەورەکانتد (کدت تدهسني بأقدامک الضخمة)، کەروێشکەکە وتی: تۆ راستی ئەی سمۆرە(معک حق یا سنجوب) هەتا زەوییەکە لەژێرماندا لەرزییەوە(ترتج)، واباشترە لەم پێشبڕکێیەدا بچیتە دەرەوە ئەی فلوفول.

فولفول لە پشت دارەکانەوە بە غەمباری وەستا، هەموان تەماشای ئاهەنگێرانی سەرکەوتنی کەروێشکەکەیان دەکرد لە پێشبڕکێیەکەدا (یشاهد الجمیع لیحتفل بفوز أرنوب بالسباق، فولوفول بەدرێژایی شەوەکە نەیتوانی بخەوێت بەهۆی زۆر غەمباربوونی(لم یتمکن من النوم طوال الیل من شدة حزنه)، لەگەڵ هەلاتنی خۆردا لە دارستانەکەدا چووە دەرەوەو وتی: من زۆر تورەم لەم دارستانەو یەک رۆژیش نامێنمەوە (انا مکره داخل الغابة لن أبقي یوما واحدا). لەناکاودا بەبێ ئاگادارکردنەوەی پێشینە دارستانە ئاگری گرت (فجأة ودون سابق انذار اشتعلت النار في الغابة). ئاژەڵەکان راپەرین و هەوڵیان دا بی کوژێنەوە(فانتفضت الحیوانات تحاول اطفاءها) بەڵام ئاگرەکە زیاتر بەهێزبوو و تەشەنەی کرد (تنتشر) بەخێرایی، مەیمونەکە هاواری کرد و وتی فلفول لەکوێیە؟ لێی بگەرێن چونکە هیچ کەسێک ناتوانێت ئاگرەکە بکوژێنێتەوە جگە لە فولفول نەبێت(لم یتمکن احد من اخمادها الا فلفول، قەڵەرەشەکە فری بەبەرزی(حلق الغراب عالیا)، کاتێک فولفولی دیتەوە، داوای یارمەتی لێکرد و پێی وت: تکات لێدەکەم یارمەتیمان بدە! دارستانەکە گری گرتووە(تحترق) ئێمە پێویستمان پێتە(نحن بحاجة الیک).

فولفول هەمووە ئەو شتانەی لەبیرکرد کە پێی کرابوو (نسي فلفول ما فعله به الجميع)، دواتر دەستی کرد بە کوژانەوەی ئاگرەکە بە لەموزە گەورەکەی(انطلق يطفئ النيران بخرطومه الكبير)، دوای هەوڵدانێکی گەورەو ئازایانە کە وەسف ناکرێت لەم فیلە باشە ئاگرەکەی کوژاندوە بە تەواوی(بعد جهد كبير وشجاعة لا توصف من الفيل الكبير اخمدت النيران بالكامل).

دوای کۆتایی هاتنی ئاگرەکە فولفول ویستی رێگاکەی تەواوبکات و بڕواتە دەرەوەی دارستانەکە بەلام کیسەڵەکە رای وەستاند(اوقفته)، پێی وت راوەستە ئەی پاڵەوان پێگەی تۆ لەناوماندایەو لەسەر هەموومانە پۆزش بهێنینەوە بۆت(مكانك بيننا وعلى الجميع ان يعتذر منك).

کیسەڵەکە وتی: ئەی فیل تۆ هیچ کات دواناکەویت لە یارمەتیدانی هاورێیانت هەرکاتێک پێویستیان بە تۆ هەبێت سەرەرای ئەوەی خراپەشیان هەبێت بۆت (لم يتأخر عن مساعدة اصدقائه عندما احتاجوا اليه على الرغم من اساءتهم له).

٩- کاری چاکە(فاعل الخير)

عومەر چووە دەرەوە لە قوتابخانە، لە رێگادا توێکڵی مۆزێکی بینی(فرأى قشور الموز في الطريق). عومەر ترسا لەوەی کەسێک بەهۆی ئەم توێکڵەوە بخلیسکێت(خاف عمر أن يتزحلق أحد بقشور الموز)، دواتر فەرموودەی پێغەمبەری د. خ بە بیرهاتەوە(تذكر)، کە دەڵێت: لابردنی هەر زیانێک لەسەر رێگادا خەیرە(اماطة الأذى عن الطريق صدقة)، دواتر کیسێکی لە جانتایەکەی(حقيبة) دەرهێنا، دواتر توێکڵەکانی خستە ناوی(وأخذ يجمع فيه القشور)، عومەر کیسەکەی هەڵگرت و رۆیشت سندوقی زبڵدانی دۆزییەوە(سار الى ان وجد صندوق القمامة)، کیسەکەی فرێدایە ناوی، گەرایەوە ماڵەکەی، دواتر سوپاسی خودای کرد لەوەی کە یارمەتی داوە بۆ لابردنی زیانەکە لە خەڵکی.

کاتێک عومەر توێکڵەکانی کۆکردەوە، یەکێک لە قوتابیەکان ئەوی بینیبوو(رآه أحد التلاميذ)، بەم کارەی عومەر سەرسام بووبوو(فأعجبه).

لە رۆژی دواتردا، ئەم قوتابییە ئەمە کارەی کە عومەر پێی هەستابوو بۆ مامۆستاکەی گێرایەوە(حكى التلميذ للمعلم ما قام به عمر من خير)، دواتر مامۆستاکە وتی: ئەگەر هەموو کەسێک وەکو عومەر کاری چاکە بکات(لو ان كل شخص فعل مثل ما فعل عمر من خير)، وە یارمەتی خەڵکی بدات لە لابردنی هەر زیانێک، ئەوا هەموان خۆشی دەژین(لعاش الجميع سعداء).

١٠- ڕێوییە فێڵبازەکە و گەنجینە (الثعلب المكار والكنز)

کیسەڵەکە هەموو ئاژەڵەکانی کۆکردەوەو پێی ڕاگەیاندن مشکێک کە ناوی رودیە جانتایە زێڕەکەی ونکردووە(قد ضاع صرة من الذهب) لەناو دارستانەکەدا، رودی وتی: هەموو ماندووبوونی ژیانم و سەروەتی باوباپیرانم بەفیرۆ ڕۆیشت(قد اضعت تعب حياتي وثروة اجدادي)، هەست بە نائومێدی دەکەم، کاتێک مەیمونەکە لەدارێکەوە بازی ئەدا بۆ دارێکی تر جانتا زێڕەکەی بینی لە تەنیشت بەردێکەوە(بجانب الصخرة) و دواتر وتی: دیارە رودی لە بیریکردووە لێرە لەکاتی پشوودانی(على ما يبدو ان رودي قد نسيها هنا اثناء راحته)، مەیمونەکە زۆر دڵخۆشبوو، وتی: رودی زۆر دڵخۆش دەبێت کاتێک ئەمە دەبینێت(سيفرح كثيرا عندما يراها)، لەوکاتەدا ڕێوییە فێڵبازەکە دەرکەوت لە پشت دارەکاندا، وە جانتا زێڕەکەی بینی لەبەردەم مەیمونەکە، ڕێوییەکە بازیدایە پێش مەیمونەکەو وتی: ڕەئی تۆ چیە ئەی مەیمون ئەم زێڕە دابەش بکەین بەبێ ئەوەی کەس بمانبینێت؟ (ان نتقاسم الصرة دون ان يرانا احد)، وە بەم کارە ئەم گەنجینەیە دەوڵەمەندمان دەکات لەو ژیانەی کە ماومانە(فهذا الكنز سيغنينا عن العمل بقية حياتنا)، مەیمونەکە توڕەبوو ئەمەی ڕەفز کردەوەو وتی: ئەم گەنجینەیە هی رودییەو بۆی دەگەڕێنمەوە(سأعيده)، ڕێوییەکە وای دەرخست کە مەیمونەکە تاقی دەکاتەوەو وتی: من گاڵتەم کرد دەی برۆ ئەم ئەمانەتە بدەوە بە رودی(انا امازحک يا ميمون هيا فلنأخذ الأمانة الى رودي).

لە ڕێگادا مەیمونەکە هەستی بە تینوبوون کردو ڕۆیشت بۆ دەریاچەکە بۆئەوەی ئاو بخواتەوە، لەو ماوەیەدا ڕێوییەکە هەستا پارچە زێڕەکانی گۆڕی و لە جێگایدا بەردی داناو لە ناو دارێکدا زێڕەکەی شاردەوە(قام الثعلب بتبديل القطع الذهبية، ووضع عوضا عنها الأحجار والحصى وأخفى النقود تحت الشجرة).

هەردوکیان گەیشتنە دارستانەکەو مەیمونەکە هاواری کرد بۆ ئاژەڵەکان گەنجینەکەی دۆزیوەتەوە(بأنهما قد وجدا الكنز)، هەموان وەستان و چاوەڕێی رودیان دەکرد تا دڵنیابێتەوە لە گەنجینەکە(وقف الجميع ينتظر، رودي كي يتأكد من كنزه)، دواتر رودی گەنجینەکەی کردەوەو بەردی تێدا دۆزییەوە لە جیاتی زێڕ(ففتح الصرة فوجد احجارا عوضا عن الذهب)، مەیمونەکە واقی وڕما (تفاجأ ميمون) کاتێک بەردەکانی بینی، دواتر فێڵی ڕێوییەکەی بۆ دەرکەوت(وعلم بمكر الثعلب)، بەڵام ناتوانێت هیچ شتێک بکات چونکە هیچ بەڵگەی نیە(لا يستطيع فعل شيء فلا دليل لديه.

هەموان توشی سەرسورمان بوون(اصب الجميع بالدهشة) پێیان وابوو مەیمونەکە گاڵتە دەکات بە رودی (وظنوا ان ميمون يمازح رودي)، فیلەکە وتی: بروانا‌کەم ئەی مەیمون ئەمە کاتێکی گونجاوبێت بۆ گاڵتەکردن(لا اعتقد انک اخترت التوقيت المناسب للمزاح).

مەیمونەکە چیرۆکەکەی بە تەواوی بە کیسەڵەکە وت و کیسەڵەکەش پێی وت: مەیمون ئەمە لەسەر تۆ نیە من گرنگی بەم کارە دەدەم(لا عليک يا ميمون سأتكفل بالأمر).

کیسەڵەکە لەسەرداوای رودی قەڵەرەشەکەی نارد، وە بە ڕودی وت: برۆ دەریبخە لەبەردەم هەموان کە تۆ گەنجینەکەت دۆزیوەتەوە، بەڵام تۆ ئەی قەڵەرەش چاودێری ریوییەکە بکە زۆر بەباشی، وە رێگە مەدە لە پێش چاوت دووربکەوێتەوە(ولا تدعه يبتعد عن عينيک)، رودی رۆیشت بەرەو دارستانەکەو وای دەرخست بەوەی کە گەنجینەکەی دۆزیوەتەوە(وتظاهر بأنه وجد الكنز)، لێرەدا رێوییەکە توشی سەرسورمان بوو(اصابت الثعلب الدهشة)، بۆیە بەرەو ئەو دارە رۆیشت کە گەنجینەکەی تێدا شاردبۆوە(التي خبأ عندها الكنز)، قەڵەڕەشەکە بەدوای کەوت(يتبعه)، تەماشای ڕێوییەکەی کرد کاتێک زێرەکەی دەردەهێنا، دواتر قەڵەرەشەکە دەستی کرد بە قیژاندن هەتا هەموو ئاژەڵەکان ئامادەبوون و گەنجینەکەیان گەراندەوە بۆ رودی، رودیش سوپاسی هاورێیە مەیمونەکەی و کسیەڵەکەی کرد لەسەر ئەوەی یارمەتیان داوە، بەڵام رێوییە چاوچنۆکەکە(الثعلب الطماع) هیچ شوێنێکی بۆنەماوە لە دارستانەکەو بەجێی هێشت بۆ هەتاهەتایە(لم يعد له مكان في الغابة وغادرها الى غير رجعة).

١١- شەو رۆژ (الليل والنهار – night and day))

لەیلا منداڵێکی زۆر زیرەکە، زۆر حەزی لە بەدواداگەرانی زانست و زانیارییە(تحب المطالعة و تهتم بالعلم والمعرفة).

شەوێکیان لەیلا لەبەردەم پەنجەرەکەدا دانیشتبوو، بە سەرسامییەکی قوڵەوە بیریدەکردەوە(راحت تفكر بحيرة). دواتر باوکەکەی هاتە ژوورەوەو پرسیاری لێکرد، لەچی بیردەکەیتەوە(بم تفكرين) ئەی منداڵە جوانەکەم، لەیلا وتی ئایا چۆن شەو دێت هەموو رۆژێک(كيف يأتي الليل كل يوم)، وە رۆژ دێت دواتر، باوکی زەردەخەنەیەکی کردو وتی: ئەمە پرسیارێکی زیرەکانەیەو وەڵامت دەدەمەوە، بەڵام مۆمێک و پرتەقاڵێکم بۆ بێنە(احضر لي شمعة وبرتقالة).

لەیلا بەسەرسامیەوە تەماشای باوکی کرد، دواتر مۆم و پرتەقاڵەکەی هێنا، باوکەکەی مۆمەکەی داگیرساند(اشتعل) و بەدەستێکی گرتی و(امسكها بيده) وە دواتر بەدەستەکەی تری پرتەقاڵەکەی گرت(أمسك البرتقالة باليد الاخرى) دواتر هەردوکیانی بەشێوەیەکی هاوبەرامبەر دانا(ووضعها بشكل متقابل)، باوکەکە وتی: مۆمەکە خۆی دەبینێتەوە لە رۆژەکە(الشمعة تمثل الشمس) وە پرتەقاڵەکەش خۆی دەبینێتەوە، لە زەوی، تەماشای ئەم لایەی پرتەقاڵەکە بکە چۆن رووناکی مۆمەکە دەداتەوە(انظر الى هذه الجهة من البرتقالة، اترين كيف تنعكس عليه اضاءة الشمعة) لەکاتێکدا بەشەکەی تر بە تاریکی دەمێنێتەوە(تبدو مظلمة)، ئەگەر پرتەقاڵەکە بسورێنینەوە پێچەوانەکەی روودەدات(ولو دورنا البرتقالة سيصبح العكس).

ئەمەی باسمان کرد هەمان حاڵەتی زەوی هەیە، زەوی بەدەوری خۆیدا دەسورێتەوە(الارض تدور حول نفسها)، رۆژیش لەو بەشەکەی کە زەوییەکە دەکەوێتە بەرامبەری رووناکی بلاودەکاتەوە لە رۆژدا (الشمس تقابل جزءا منها فيعم النهار)، بەڵام بەشەکەی تر بە تاریکی دەمێنێتەوە لە شەودا.

کاتێک زەوی دەسورێتەوە وا لە رۆژد بە ئاراستەی بەشەکەی ترێ زەوی بێت(حين تدور الارض تصبح الشمس بمواجهة الجزء الآخر من الارض).

ئەم یەک بەدوایی یەکداهاتنی رۆژ و شەو بەردەوامدەبێت بەم شێوەیە (هكذا يستمر تعاقب الليل والنهار).

لەیلا وتی: من دڵخۆشم بە زانینی ئەم زانیارییە سەرنج راکێشانە، سبەی بەهاورێکانم رادەگەیەنم چیرۆکی رۆژ و شەو.

١٢- رامی و کلکە ئەستێرەی درەوشاوە ((رامي والشهاب والمضيء))

کاتێک رامی دانیشتبوو قسەی دەکرد لەگەڵ مانگی هاوڕێی لەشەودا(يتسامر مع صديقه القمر)، شتێک لە ئاسمان درەوشایەوە(لمع شيء في السماء). رامی هاواری کرد ئەوە چی بوو بەلاتدا تێپەری(ما هذا الذي مر بجانبک) ئەی مانگی هاورێم? مانگەکە پێکەنی و پێی وت: ئەوە کلکە ئەستێرەیە(شهاب) بەبەردەوامی بەلامدا تێدەپەرێت و سلاوێکی لێبکە(يمر دائما من جانبي ويلقي علي التحية).

مانگەکە وتی: بۆچۆنت چیە ئەم کلکە ئەستێرەیە تۆ هەڵبگرێت لەسەر پشتی خۆی لەم گەشتەدا بۆ بۆشایی ئاسمان(ما رأيک ان يحمک شهاب في رحلة ال الفضاء على ظهره)؟

رامی هاواری کرد: من ڕازیم، دواتر یەکسەر کلکە ئەستێرەکە هەڵیگرت و دوور فڕی(على الفور حمل الشهاب رامي على ظهره وطار بعيدا).

رامی وتی: ئەم تۆپانە(الكرات) چینە لە ئاسمان؟ کلکە ئەستێرەکە پێکەنی و وتی: ئەمانە تۆپ نین، ئەوانە هەسارەی کۆمەڵەی خۆرن (كواكب المجموعة الشمسية-solar palnet).

کلکە ئەستێرەکە قسەکانی تەواوکرد: پێی وت تەماشای ئەم هەسارە سوورە بچوکە بکە، ئەوە مەریخە، دواتر رامی پرسیاری کرد: ئەو هەسارە گەورەیە چیە؟ (وما ذاک الكوب الكبير).

وەلامی دایەوەو وتی ئەمە موشتەرییە، وە هەسارەکانی تر ئەمانەن: زوحەل، نیبتون، ئۆرانۆس، زوهرە، عەتارد.

بەڵام سەبارەت بە ئەم هەسارە گۆییە تۆ دەیزانی(اما ذلک الكوكب الكروي هل تعرف ما هذا يار رامي)، رامی وتی: بەدڵنیاییەوە دەزانم ئەمە هەسارەکەی خۆمانە زەوییە، دواتر کلکە ئەستێرەکە وەڵامی دایەوەو وتی: تۆ دیارە زیرەکی رامی(على ما يبدو انک ذكي يا رامي.

رامی سەری سەرما (استغرب-اندهش) وتی: ئەو هەسارە بچوکە چیە لەوێ؟ (ما ذلک الكوكب الصغير هناک).

کلکە ئەستێرەکە وەڵامی دایەوە: ئەوە قەزەمە ئەستێرەیە(الكويكب-asteroid) ناچێتە نێو خێزانی هەسارەکانەوە (ليس ضمن اسرة الكواكب), ناوی بلۆتۆیە.

رامی بەسەر پشتی کلکە ئەستێرەکە گەرایەوە بۆ لای مانگی هاورێی، لەدوای ئەم گەشتدا هەردوکیان زۆر دلخۆشبوون(والسعادة تغمرهما بعد هذه الرحلة).

رامی ماڵئاوایی لە کلکەکە ئەستێرەکە کرد، دواتر رامی بە مانگی هاورێی وت: هەستدەکەم خەوم دێت و دەچم دەنووم (اشعر بالنعاس سأخلد الى النوم).

مانگەکە هاواری کرد: بوەستە مەڕۆ جارێ مەنوو پێش ئەوەی بنوی پێمبڵێ چی فێربووی لەم گەشتەدا؟ (توقف لن تذهب الى النوم قبل ان تقول لي ماذا تعلمت في هذه الرحلة)، رامی پێکەنی ووتی: تۆ راستی(معک الحق) : من هەموو هەسارەکان فێربووم(لقد تعرفت على الكواكب جميعها): عطارد، الزهرة، الارض، المريخ، المشتري، زحل، اورانوس، نبيتون.

١٣- دوو جیرانەکە (قصة الجارين)

پیاوێکی داناماڵێکی جوانی کڕی بە رەزێکی گەورە(ببستان ضخم) بەڵام پیاوێکی حەسود هەبوو لە ماڵێکی کۆن لە تەنیشتیدا(بجانبه)، ئەم جیرانە بە بەردەوامی ئازاری جیرانەکەی نوێیەکەی دەدا لە ماڵە جوانەکەدا، خاشاکی فڕێدەدایە پێش دەرگا(يلقي القمامة تحت بابه)، وە ئازاری دەدا بە هەموو ڕێگایەک(يؤذيه بشتى الطرق)، لە یەکێک لە رۆژە جوانەکاندا(قي احد الأيام الجميلة)، پیاوە دانایەکە هەستا لەخەو بە میزاجیکی باش، چووە بالکۆنەکە تێبینی کرد سەتڵێک لە زبڵ لەوێ فڕێدراوە(دخل الشرفة ليلاحظ دلو قمامة ألقي هناك)، پیاوەکە سەتڵەکەی هەڵگرت و بالکۆنەکەی خاوێن کردەوە، دواتر سەتڵەکەی هەڵگرت و چوو لە دەرگای جیرانە حەسوودەکەی دا(ليقرع باب جاره الحسود)، جیرانە حەسوودەکە گوێی لە دەنگی دەرگا بوو(سمع الجار الحسود قرعا على بابه)، لە پەنجەرەکەوە جیرانەکەی بینی سەتڵێک لە زبڵی هەڵگرتووە، بە دڵخۆشییەوە بیریکردەوە(ففكر في بهجة)، بەخۆی ووت: دان بەوەنانێم ئەم سەتڵە بۆ من بێت وە بۆنی کردو وتی ئایا ئەم سەتڵە بەراستی بۆمن هاتووەو ئامادەکراوە(لن اعترف له ان هذا الدلو لي، و سأشتمه بحجة أنه احضر لي دلو القمامة). دواتر دەرگاکەی کردەوەو خۆی ئامادەکردبوو بۆ شەرکردن لەگەڵ جیرانەکەی(مستعدا للشجار مع جاره الحكيم)، کاتێک تەماشای کرد جیرانە دانایەکە سەتڵێک لە سێوی نوێی بەرزکردەوەو پێشکەشیی کرد وەکو هەدیە(عندما نظر اليه رفع الحار الحكيم دلو من التفاح الطازج وقدمه هدية له)، دوایر جیرانە دانایەکە وتی: ئەوە باشترین شتە بەشی بکەی- بەشداری- لەگەڵ ئەوانی تر(قائلا من عنده فضل من شيء شاركه مع الأخرين).

لەوکاتەدا جیرانە حەسوودەکە شەرمی لەخۆی کردەوەو شەرمی کرد لە قسەی جیرانەکە حەکیمەکەی کە فڕێدانی زبڵ لە پیش دەرگای ئەوانی تردا گوازرشتە لە باشیەتی ئەو(خجل الرجل الحسود من نفسه و خجل مقولة جاره الحكي التي تدل على ان القاءه القمامة على باب الآخرين تدل على فيضها عنده)، ئەوکەسەی کە زبڵ پێشکەش دەکات وەکو ئەو کەس نیە کە سێو پێش دەکات(ليس من يقدم القمامة كمن يقدم التفاح).

قال الرسول: لا يدخل الجنة من لا يؤمن جاره بوائقه:

خوای گەورە دەفەرموێت : وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ. سورة فصلت ٣٤

١٤- میدۆ- پشیلە بچوکەکە ((ميدو القطة الصغيرة))

لەکاتی بەیانیەکی زوودا(باكر) میدۆ گوێی لە دەنگی میاوەمیاوی پشیلەیەک بوو.

میدۆ پەنجەرەکەی کردەوە، پشیلەیەکی سپی بچوکی سپی بینی(قطة بيضاء صغيرة) بەتەنها راوەستابوو (تقف لوحدها).

میدۆ بەخێرایی بەرەو پشیلەکە رۆیشت(اسرع ميدو نحو القطة) , پشیلەکە بازی دا بۆ باوەشی میدۆ و دەستی کرد بە لێسینەوەی میدۆ بەزمانی(بدأت تلعقه بلسانها)، میدۆ بۆی دەرکەوت ئەو پشیلەیە برسیە، دواتر شیرێکی بەچێژی بۆ دانا، میدۆ زەنگۆڵەیەکی زێڕینی بۆ هێنا(جرسا ذهبيا) خستيە ملی (ووضعه حول عنقها)، دواتر پشیلەکە بەدەوری میدۆ رایدەکرد(فبدأت تجري خلفه)، میدۆ وتی من چەند تۆ خۆشەوێت(كم احبيتك)، پارێزگاریت لێ دەکەم، میدۆ پشیلەکەی هێنایە ماڵەوە، ماڵێکی بچوکی بۆ دروست کرد، لەناکاو میدۆ گوێی لە میاومیاوێکی بەهێز بوو، بەخێرایی بەرەو پەنجەرەکە چوو، میدۆ پشیلەیەکی سپی گەورەی بینی، هاواری دەکردو بەدەوری ماڵەکەرا دەسوڕایەوە، دواتر میدۆ بۆی دەرکەوت ئەم پشیلەیە لە بێچووەکەی دەگەڕێت، میدۆ وتی هەرگیز نایگەڕێنمەوە(لن اعيدها) من خۆشم دەوێت، ئەو بۆمنە.

کاتێک بێچووەکە گوێی لە دەنگی دایکی بوو، هاواری کرد بە دەنگێکی گەورە، بۆیە میدۆ خۆی دا بەدەستەوە بۆ هاوارو بانگی دایکی پشیلەکەو غەمگینی بێچووەکەی، دواتر دەرگای بۆ دایکەکەی

کردەوە، بێچووەکە چووە دەرەوەو گەرایەوە لای دایکی، داکانە پشیلەکە وەستابوو و تەماشای میدۆی دەکرد وەک بڵێی سوپاسی بکات(وقفت تنظر الى میدو وكأنها تشكره، میدۆ گەرایەوە ماڵەوەو وتی: من راهاتبووم بەتۆ(لقد اعتدت علیك-i got used to you) بەڵام تۆ پێویستت بە دایکتە، بەم شێوەیە میدۆ فێربوو، هەرچەند لەپێشتربیت بۆ پشیلەکە بەڵام هیچ شتێک قەرەبووی دایکەکەی ناکاتەوە (وهكذا تعلم میدو انه مهما قدم للقطة لن یعوضها عن امها).

١٥- کۆتایی چڵێسی-چاوچنۆکی (النهایة الطمع greed)

کوندە پەپۆیەک هەندێک پارچە ئەڵماسی پێدەزانی لە ژێر زەوی، بەڵام لەبەرئەوەی زۆر پیربوو(كبیرة في السن) بۆیە نەیدەتوانی هەڵیکەنێت لێبدات.

کوندە پەپۆیەکە(البومة) بانگی مەیمون و سەنجوبی کردو پێی ووتن، گوێبگرن(اسمعا) : ئەی هاورێیان، من چەند پارچە ئەڵماسێک پێدەزانم لە شوێنێک لە ژێر زەوی(اعلم بوجود قطع من الألماس في مكان ما تحت الارض)، مەیمونەکە وتی: ئەڵماس! لەکوێیە،پێمان بڵێ? کوندەپەپۆیەکە وەڵامی دایەوە بەزیرەکی: من شوێنەکەتان پێدەڵێم(سأخبركما بالمكان)، بەڵام دەبێت ئەڵماسەکان لەنێوان خۆماندا بە یەکسانی دابەش بکەین(ولكن الألماس سنتقاسمه مناصفة بیننا)، سەنجوب وتی: ئەوە دادپەروەرییە، تۆ شوێنەکەمان پێبڵێ، من و مەیمونە هاورێییەکەم بەدوایدا دەگەرێین، کوندەپۆیەکە هەردوکیانی بردە شوێنەکە(اخذت البومة الأثنین الى المكان)، دواتر وتی: ئێرە شوێنی نزیکی گەنجینەکەیە(هنا تقریبا یوجد الكنز)، دەست بکەن بە چاڵ لێدان(ابدأ بالحفر)، دواتر مەیمونەکە رەتی کردەوە چاڵ لێبدات لەگەڵ سەنجوب، بۆئەوەی بەخۆی ئەڵماسەکە دەربهێنێت و رابکات(حتی یستخرج الألماس وحده ویهرب به)، مەیمونەکە لەلایەکی ترەوە دەستی کرد بە چاڵ لێدان(فأخذ یحفر في الجهة المجاورة)، هەردوکیان بەردەوام بوون لە هەڵکەندن تا مەیمونەکە نزیک بۆوە لە گەیشتن بە پارچە ئەڵماسە زۆرەکان، لەناکاودا دەنگی سەنجوب بەرزبۆوە(فجأة علا صوت سنجوب) : پارچە ئەڵماسەکانم دۆزینەوە، چەند جوانە(ما اجملها!) ، دواتر مەیمونەکە دەستی هەڵگرت لە چاڵ هەڵکەندن و هاتە دەرەوە بەخێرایی لە چاڵەکە(ترك القرد من یده وخرج مسرعا من حفرته)، دواتر پەیژەکەی راکێشا لە چاڵەکەو وتی: پارچە ئەڵماسەکەم بۆ بهاوێژەو دەمەوێت ببینم، سەنجوب ترساو وتی:

بۆچی پەیژەکە بەرزەکەت راکێشا؟ (لم سحبت السلم عاليا)، بیخەرە خوارەوە، ئەم ئەڵماسە هی هەموومانە، مەیمونەکە رەفزی کردەوەو وتی: ئەڵماسەکەم بۆ فڕێدە یەکەم جار(ارم قطعة اولا).

دواتر سەنجوب پارچە ئەڵماسەکەی هاویشت بۆی بەبەرزی، مەیمونەکەش گرتییەوە(اخذ القرد قطعة الالماس)، دواتر سەنجوبە باشەکەی بەجێهێشت بە هەڵواسراوی(ترک سنجوب الطيب عالقا)، سەنجوبیش دەگریا لەناو چاڵەکە.

مەیمونەکە تەماشای کوندەپەپۆیەکەی دەکرد کە چاودێری دەکات(شاهد القرد البومة تراقبه), دواتر سەری لێشێواو نەیزانی چۆن لێی ڕابکات(فارتبک ولم يعرف کیف سیهرب منها)، کوندە پەپۆیەکە وتی: ئەی ڕێککنەوتین لەسەرئەوەی پێویستە ئەڵماسەکە بە یەکسانی دابەشبکەین لەنێوان خۆماندا(الم نتفق ان یکون الألماس مناصفة بيننا؟) ئەی مەیمون پارچە ئەڵماسەکەم پیشان بدە، ئەڵماسەکە وەکو شوشەیە(زجاج) نەک ئەڵماس، مەیمونەکە وتی: شوشەیە تۆ دڵنیای؟ کوندە پەپۆیەکە وتی : نیگەران مەبە لێگەڕێ با دڵنیا ببمەوە، کوندەپەپۆیەکە پارچە ئەڵماسەکەی بەدەمی هەڵگرت و فڕی و ڕایکرد، ویستی بە تەنیا بۆخۆی بیبات(ترید الظفر بها وحدها).

مەیمونەکە ڕایدەکرد بەدوای کوندەپەپۆیەکە(يجري خلف البومة)، پێی وت: بوەستە ئەی کوندە پەپۆ ئەم ئەڵماسە هی منە.

لەوکاتەی کوندەپەپۆیەکە تەماشای مەیمونەکەی دەکرد کاتێک بەدوای کەوتبوو خۆی کێشا بەدارێک لەبەردەمی(بينما تنظر البومة الى القرد الذي يطاردها اصطدمت بشجرة امامها)، دواتر پارچە ئەڵماسەکە کەوتە خوارەوە لەدەمییەوەو کەوتە ناو ڕووبارەکە (طارت قطعة الالماس من فمها سقطت داخل النهر)، مەیمونەکە بێ ئەوەی بیربکاتەوە بازی دا بۆناو رووبارەکە، پارچە ئەلماسەکە نقومبوو(غاص) لەناو قوڵاییی(قاع) رووبارەکە، بەڵام مەیمونەکە بەبیری هاتەوەو کە ناتوانێت مەلە بکات(تذکر انه لا يوجيد السباحة)، دەستی کرد بە هاوارکردن، یارمەتیم بدەن من دەخنکێم(اغرق).

ڕووبارەکە مەیمونەکەی دوورخستەوە(جرف) بۆ شوێنێکی دوور، بەڵام کوندەپەپۆیەکە هەردووک باڵەکان و ملیشی شکات(فقد تکسرت جناحاها ورقبتها)، وای لێکرد بێ توانا بێت لە جوڵەکردن.

سەنجوب وەستا لەگریان و وتی: گریان سودم پێناگەیەنێت، پێویستە لەم ریگایە داخراوە دەرچم(يجب ان اخرج من هذا المأزق)، سەنجوب وتی: بەڵێ بەبیرم هاتەوە(تذکرت، چاڵەکەی مەیمون لە تەنیشتمە، دەبێت پەیژەکەی بەجێهێشتبێت(لابد ترک سلمه واقفا)، من چاڵێک لەوێ لێدەدەم و دواتر

دەردەچم، سەنجوب هاتە دەرەوە(انطلق)، چاڵەکەی هەڵکەند، بەڵام دەنکە ئەڵماسەکان بەسەریدا کەوتنە خوارەوە لەبەردەمیدا(حبات الالماس بدأت تتساقط امامە) وتی ئەم هەموو ئەڵماسە!

دواتر سەنجوب گەیشتە ئەو شوێنەی کە مەیمونەکە چاڵەکەی تیادا لێدابوو، پەیژەکەی دۆزییەوە لەو شوێنە، دواتر دەنکە ئەلماسەکانی کۆکردەوە، بە پەیژەکەدا سەرکەوت بەرەو سەرەوە، ئەوە بەشەکەی بوو لە ئەلماس(فکانت من نصیبە)، بەلام نە کوندەپەپۆیەکە لەوێبوو نە مەیمونەکە، چاوچنۆکی دڵی هەردوکیانی پڕکردبوو هیچ یەکێکیان بیریان لە یەکتر نەدەکردەوە جگە لە دزینی ئەڵماسەکە نەبێت بە تەنیا(الطمع ملأ قلبیهما فلم یفکر کل واحد منهما الا کیف یسرق الالماس وحدە).

بەڵام سەنجوب زۆر دلخۆشبوو کاتێک پارچە ئەڵماسەکەی دیتەوەو هاواری کردو ویستی لەگەڵ ئەوان دابەشی بکات، سەنجوبەکە هەموو ئەڵماسەکەی دەستکەوت بەهۆی باشییەکەی (حصل علی الألماس کلە بسبب طیبتە).

١٦- کەرەکەو ئەسپە فێڵبازەکە ((الحمار والحصان المخادع))

دەگێڕنەوە لە زەمانی پێشتردا، جوتیارێک هەبوو خاوەنی کەرێک و ئەسپێک بوو، بەڵام کەرەکە چالاک و باشبوو(مطعیا) سەرەڕای بچوکی قەبارەکەی، بەلام ئەسپەکە تەمبەڵ بوو، زۆر سکالای دەکردو نارازی بوو(کثیر الشکوی) سەرەڕای بەهێزییەکەی و گەورەیی جەستەکەی(قوتە وضحامة جثتە) بە بەراورد لەگەڵ کەرەکە.

لە وەرزی هاویندا کاتێک جووتیارەکە بەروبوومی گەنمە کەی درووییەوە (حصد الفلاح محصولة من القمح)، دواتر ویستی بەروبوومەکەی بفرۆشێت لە بازاڕ کە دوو رۆژ بەپێ لە گوندەکەی دووربوو(التي کانت تبعد عن قریتە مسیرة یومین).

لە بەیانی رۆژەکی دیاریکراودا (في صبیحة الیوم الموعود) جوتیارەکە گەنمەکەی دابەشکرد بۆ دوو بار(قصم الفلاح القمح الی حملین)، بارێکیان قورسبوو بۆ ئەسپەکە، ئەوەی تر سوکتربوو بۆ کەرەکە، دواتر بەرەو بازاری شارەکە رۆیشت و ئاژەڵەکانیش بەدوایدا خۆیدا راکێشا (یجر وراءە دابتیە).

له ڕێگادا ئەسپەکە سکالای دەکرد لە بارەکەیی و ناڕازیی بوو، وتی: (یكاد ظهري ینقسم من ثقل هذا الحمار) ، خۆزگە کەمێک دەحەسااینەوە(لیتنا نرتاح قلیلا) ، کەرەکە وتی: ئەی هاوڕێیەکەم ئارامبە دەحەسێینەوە لەکاتی هاتنی شەدا.

ئەسپەکە بەخۆی وت: ئەمە لەبەرئەوەیە باری تۆ سوکترە لەو بارە زۆرەی من.

لەکاتی هاتنی تاریکیدا جوتیارەکە خیوەتێکی هەڵدا لەنزیک دارێک، چاوەڕێی کازیوەی بەیانی دەکرد (منتظرا بزوغ الفجر) تا گەشتەکەی تەواوبکات.

دواتر ئاو و نانی خوارد و ئالیکی پێشکەشی ئاژەڵەکان کرد(قدم علفا لدابتیه).

له کۆتاییەکەیدا هەموان تەسلیمی خەوبوون(استسلم الجمیع الى النوم) تەنها تەنها ئەسپەکە نەبێت کە بە بێداری مایەوەو چاوەڕێی نوستنی هاورێیەکەی بوو، هەتا خۆی دزییەوەو بارەکەی خۆی گۆرییەوە بە باری کەرەکە(حتى یتسلل ویبدل حمله بحمل الحمار)، لە بەیانیدا جوتیارەکە هەستا بە بارکردنی هەردوو ئاژەڵەکە(بتحمیل الدابتین) دواتر دەستیکردەوە بە گەشتەکەی(ثم استأنف سفره).

لە ڕێگادا ئەسپەکە بە ئاسوودەیی دەڕۆیشت چونکە بارێکی سووکی بارکردووە لەکاتێکدا کەرەکە بەولاو بەولادا دەکەوت(یتعثر) لە نێوان ئێستاو دواتردا(بین الحین والآخر) بەهۆی قورسی بارەکەی(بسبب ثقل حمله)، لەناکاو کەرەکە کەوت بەهۆی توندی ماندووبوونەکەی و تووشی ئازارهاتبوو لە سمەکانی (سقط الحمار من شدة الأرهاق فآذى حافره).

جوتیارەکە وتی: ئای لەو هەژارە، ڕزگارت دەکەمە لەم بارە(سأخلصک من هذا الحمل)، بەخێرایی ڕایکرد بەرەو کەرەکە هەستا بە یارمەتیدانی(فهرع الیه الفلاح وقام بإسعافه).

جوتیارەکە کەمێک بیری کردەوەو دواتر بەخۆی وت: هیچ ڕێگایەک نیە (لا مفر) دەبێت هەموو گەنمەکە لە پشتی ئەسپەکە باربکەم تا گەشتەکەم بەردەوامی پێبدەم، دواتر وای لە ئەسپەکە کرد هەردوو بارەکە هەڵگرێت، بەم شێوەیە ئەسپەکە پاداشت و بەشەکەی خۆی بەدەستهێنا؟ نال الحصان المخادع جزاءه) ، ناچاربوو هەموو گەنمەکان لەسەر پشتی هەڵگرێت تا ناو بازاری شارەکە، ئەمەش بەهۆکاری خۆپەرستییەکەی و فێڵبازییەکەی لەسەر کەرەکە (بسبب انانیته واحتیاله على الحمار).

١٧- جوحاو کوڕەکەی و کەرەکە (جحا وابنه والحمار)

لەکۆندا جوتیارێک هەبوو ناوی جوحا بوو لە گوندێکی بچوک دەژیا، کێڵگەیەکی هەبوو تیایدا کاری دەکرد بە یارمەتی کوڕەکەی.

دوای چەند ساڵانێک لە کارکردن جوحا توانی هەندێک لە پارە هەڵگرێت وکۆبکاتەوە(یدخر)، دواتر بڕیاری دا کەرێک بکڕێت بۆئەوەی بەکاریبێنێت بۆ هەڵگرتنی بارە قورسەکان، زەوییەکەی چاند(حرث)، ڕۆیشت لەگەڵ کوڕەکەی بۆ بازار بۆ کڕینی کەرێک، لە ڕێگای گەڕانەوەدا جوحا تێبینی بوونی ماندووبوونی کرد لەسەر دەم و چاوی کوڕە بچوکەکەی، بۆیە کوڕەکەی سواری پشتی کەرەکە کردو خۆشی بەپێ ڕۆیشت (فأركبه على ظهر الحمار مش على قدميه).

کاتێک خەڵک هەردوکیانی بینی دەستیان کرد بە سەرزەنشتکردنی کوڕەکەو وتیان: ئای لەم کوڕە خراپ و نادڵسۆزە(يا له من ولد عاق)، سواری کەرەکە بووەو باوکە پیرەکەی بەجێهێشتووەو بەپێ دەڕوات.

کاتێک جوحا و کوڕەکەی گوێیان لە قسەکانی ئەوان بوو، کوڕەکە هاتەخوارەوە(ترجل) دواتر جوحا سواری کەرەکە بوو(امتطى جحا الحمار).

خەڵک دیسان دەستیان کردەوە بە سەرزەنشتکردنیان(فآخذ الناس يذمونها) وتیان: ئای لەم بابە دڵ ڕەقە(قاص القلب)، سواری کەرەکە بووەو کوڕە بچوکەکەشی بەپێ دەڕوات.

کاتێک هەرودووکیان گوێیان لێبوو پێکەوە سواری کەرەکە بوون(امتطيا معا ظهر الحمار).

خەڵکەکە دووبارە دەستیانکردەوە بە سەرزەنشتکردنیان و وتیان: ئایا لەدڵیاندا بەزەیی بوونی نیە؟ (أليس في قلبيهما رحمة) خەریکە پشتی کەرەکە دەشکێت بەهۆی قورسی هەردوکیان(يكاد ينقصم ظهر الحمار من ثقليهما.

جوحاو کوڕکەی سەریان سوڕما لە قسەی خەڵکی، دواتر هەردوکیان هاتنە خوارەوە لە کەرەکەو هەردوکیان لە تەنیشت کەرەکە ڕۆیشتن(فترجل كليهما ومشيا بجانب الحمار).

خەڵکەکە پێکەنین بە هەردوکیان و تۆمەتباریان کردن بە گێلکردن (فأخذ يضحكون منهما متهمين اياهما بالغباء):

ئەوانە کەرێکی بەهێزیان هەیەو کەچی خۆشیان بەپێ دڕۆن?

جوحاو کوڕەکەی توڕەبوون لە قسەی ئەم ڕێبوارانە(من کلام المارة)، هەردوکیان کەرەکەیان هەڵگرت لەسەر پشتیان(وحملا الحمار على ضهريهما)، دواتر خەڵکەکە دەستیانکرد بە گاڵتەپێکردنیان و پێیان وتن ئەوانە شێتن، جوحا شێت بووەو کەرەکەی لەسەر پشتی هەلگرتووە.

جوحاو کوڕەکەی بڕیاریاندا قسەی خەڵکی وەلانێن و پشتگوێی بخەن، هەردوکیان فێربوون ئەم خەڵکانە نەخۆشن، هەرگیز ناتوانین دڵی هەموویان لەخۆمان ڕازی بکەین.

١٨- جوحاو کەرە وونبووەکە (جحا والحمار المفقود)

لە کۆندا پیاوێک هەبوو بەناوی جوحا، لە گوندەکەیدا لای بازرگانێکی کەرەکان کاری دەکرد.

کارەکەی پێدانی خواردن بوو بە کەرەکان و پاککردنەوەی تەوێڵەکان بوو لە پاشماوە(تنظيف الأسطبل من الفضلات).

ڕۆژێکیان بازرگانەکە نەخۆشبوو و نەیتوانی کەرەکان بگوازێتەوە بۆ بازار بۆ فرۆشتن، بۆیە جوحای ڕاسپارد هەستێت بەم کارە.

جوحا لەسەری بوو دە کەر بباتە شار تا لەوێ بیانفرۆشێت.

لە سەرەتای گەشتەکەیدا جوحا بەپێ دەرۆیشت و مێگەلە کەرەکانیش(القطيع) لە پێشیەوە دەڕۆیشتن.

لەنێوان ئێستاو داهاتوودا(وكان بين الفينة والأخرى) جوحا هەستا بە ژماردنی کەرەکان بۆ دڵنیابوونەوە لە بزرنەبوونی یەکێکیان(لتأكد من عدم فقدان أحدها) : "١٢٣٤٥٦٧٨٩ دەی تەواون" (عشرة حمير بالتمام والكمال)

دواتر بەردەوام بوو لەڕۆیشتن(ثم يتابع المسير)، لە نێوەی ڕێگادا جوحا هەستی کرد بە ماندووبوون، دواتر سوار یەکێک لەو دەیانە بوو(فامتطى أحد الحمير العشرة).

دوای چەند هەنگاوێک ویستی دڵنیابێتەوە، بۆیە دووبارە دەستیکرد بە ژماردنیان: ١٢٣٤٥٦٧٨٩ ئەی خوا کوا کەری دەیەم؟

دواتر لەسەرپشتی کەرەکە هاتە خوارەوە، لەترسی ونبوونی یەکێک لە کەرەکان دەلەرزی(یرتعد خوفا من فقدان أحدها)، دواتر بریاری دا دووبارە بیان ژمێرێتەوە: ١٢٣٤٥٦٧٩ سوپاس بۆ خوا دەی تەواون، ژمارەکان تەواون، لەوانەیە من ژمادنم لەدەستدابێت(لعليا أخطأت العد).

بەم شێوەیە هەرکاتێک سواری کەرێکیان دەبوو، کەرەکان دەبوونەوە نۆ، هەرکاتێک دەهاتەخوارەوە(فیترجل) دووبارە دەی ژماردنەوەو دەبوونەوە دە.

بۆیە بەخۆی وت: من لەسەر پێیەکانم دەرۆم بۆئەوەی ژمارەی کەرەکان تەواوبن لەوە باشترە هەرکاتێک سواری کەرێکیان ببنمن یەکێکیان وونبێت.

بەم شێوەیە جوحا بڕیاری دا گەشتەکە تەواوبکات بەپێیەکانی تا کەری دەیەم وون نەکات.

١٩- پڵنگەکەو ئەسپی ڕووبار((الفهد وفرس النهر))

ڕۆژێک لە رۆژان لە یەکێک لە دارستانەکانی ئەفریقیادا، کاتێک یەکێک لە پڵنگەکان دەسوڕایەوەو دەگەڕا(يتجول) لە نزیک کەناری ڕووبارەکە(ضفة النهر) لە نێچیرێک دەگەڕا بۆئەوەی بیگرێت(باحثا عن فريسة يسد بها رمقة)، سەرنجی مێگەلێک لە غەزالەکانی دەداو (لمح قطيعا من الغزلان)، تەماشای دەکردو گوتی: "خۆزگە مەلەم دەزانی بۆئەوەی ڕووبارەکەم تێپەڕاندباو ئەم غەزالەم ڕاوکردبا، بەهۆیەوە ئەم گەدە بەتاڵەم پڕکردبا".

پڵنگەکە تەماشای لای راست و چەپی دەکرد، لە شتێک دەگەڕا کە بتوانێت بەهۆییەوە کەنارەکە تێپەڕێنێت، بەڵام بێ سوودبوو.

دواتر سەیری ناوەڕاستی ناو ڕووبارەکەی کرد، ئەسپی ئاوی بینی لەناو رووبارەکە کە مەلەی دەکرد لەئاوەکەو ئەو گیایانەی دەخوارد کە ڕووابوون لە ژێرییەوە.

پڵنگەکە کەمێک بیری کردەوەو دواتر بەرەو کەناری رووبارەکە رۆیشت، قسەی لەگەڵ ئەسپەکە کردو پێی وت: سەلام ئەی کوڕی مامم، ئەسپەکە وەڵامی دایەوە، بەم قسانە سەری سوڕما، وەلامی دایەوە: علیک سەلام، وتی: تۆ چۆن دەبیتە کوڕی مامم لەکاتێکدا تۆ لە جۆرو تاقمی من نیت، تۆ جەستەیەکی جوان و بەڵەکت هەیە(تملك جسما رشيقا ومرقطا)، لەکاتێکدا جەستەی من هیچ پەڵەیەک و خەتێکی تیانیە(خال من البقع).

پڵنگەکە بەتوڕەییەوە وەلامی دایەوە: من لە وڵاتێکی دوورەوە هاتووم لەوێ ئەسپەکانی ئاوی پەڵەیان تێدایەو لاوازن(تكون أفراس).

ئەسپەکە وادیاربوو باوەڕی بە قسەکانی پڵنگەکە کردو وتی: باشە کوڕی مامم چۆن دەتوانم خزمەتت بکەم? پڵنگەکە وتی: ئایا دەتوانی یارمەتیم بدەیت و لەسەرپشتی خۆتم دابنێیت و بم پەڕێنیتەوە ئەوبەری ڕووبارەکە?

ئەسپەکە کەمێک بیری کردەوە، دواتر ڕازی بوو، پڵنگەکەی هەڵگرت لەسەر پشتی بۆئەوەی بیپەڕێنێتەوە لە رووبارەکە.

لە نیوەی ئەی ڕێگادا ئەسپەکە وەستا لە مەلەکردن، دواتر وتی: مادام تۆش ئەسپی دەریای کەواتا دەتوانی مەلە بکەیت و خۆت نقومبەکەی وەکو من. ئایا وانیە? ئەسپەکە بە شڵەژاوییەوە وەڵامی دایەوە:ام ام… بەدڵنیاییەوە دەتوانم مەلە بکەم.

دواتر پڵنگەکە نقومی ئاوەکە بوو، ، ئەم نقومبوونە وانەیەکی توندی پێدا کاتێک بە موعجیزە ڕزگاری بوو لە نقومبوون، بەم شێوەیە پڵنگە پیسەکە بەشی خۆی لەو فێڵەی ئەسپی ئاوەکە وەرگرت کە گاڵتەی بە زیرەکییەکەی دەکرد.

٢٠- کیسەڵە فڕیووەکە(السلحلفاة الطائرة)

دەگێڕنەوە لە نزیک دەریاچەیەکی بچوکدا لەناوەڕاستی دارستانێکدا کیسەڵێک و دوو مراوی دەژیان بە خۆشەویستی و ئاشتی.

کیسەڵەکە بە زۆربڵێی و مشت و مڕ ناسرابوو، نەیدەتوانی بوەستێت لە قسەکردن.

لە وەزی هاویندا شوێنەکەیان تووشی وشکبوونێکی توند هات، دەریاچەکە گۆڕا بۆ گۆمێکی بچوک، خەریک بوو ووشکبێتەوە شوێنەکەیان.

هەردوو مراوییەکە بڕیاریاندا شوێنەکە بەجێبهێڵن و بەدوای سەرچاوەی ئاوی تردا بگەڕێن بۆئەوەی لە نزیکیەوە بژین، کاتێک کیسەڵەکە گوێی لەمە بوو زۆر دڵتەنگ بوو، هەستی کرد ئەمە

کۆتاییەتی، ناتوانێت بەبێ ئاو بژیت، ناشتوانێت بۆماوەیەکی درێژ گەشت بکات بەهۆی خاوییەکەی یان لەسەرخۆییەکەی.

هەردووک مراوییەکە بەزەییان بە کیسەڵەکەدا هاتەوە، فکرەیەکیان پێشکەش کرد، وتیان: ئێمە بە دەنوکمان لقی درەختێک دەگرین و تۆش ناوەندی لقەکە بە زارتەوە بگرە، ئێمەش تۆ دەفڕێنین و لەگەڵ خۆمان دەتگوازینەوە، بەڵام نابێت قسە بکەیت بە درێژایی گەشتەکە.

کیسەڵەکە ڕازی بوو بەبێ بیرکردنەوە، وای زانی رزگاری بووە لەم کێشەیە. لە نیوەی ڕێگادا ئاژەڵەکان کیسەڵەکەیان بەهەوادا دەبینی، لەگەڵ خۆیاندا قسەیان دەکردو دەیان وت: تەماشای ئەم دیمەنە نامۆیە بکەن، کیسەڵێک لەگەڵ باڵندەکانی تردا دەفڕێت.

بەبێ بیرکردنەوە کیسەڵەکە بەدەمی هاتەگۆ: ئەمە جێگای سەرسوڕمانە!

دواتر لەئاسمانەوە کەوتە،خوارەوە کاتێک لقی دارەکەی بەردا، خەریک بوو بمرێت ئەگەر نەکەوتبایەتە نێو خەرمانی پوشەڵانەکەوە.

کیسەڵەکە وانەیەک فێربوو هەرکاتێک ویستی قسە بکات عەقڵی خۆی بەکاربێنێت.

٢١- شێرو مشک (الاسد والفأر)

ڕۆژێک لە ڕۆژان کاتێک شێرەکە پاڵی دابۆوە لەژێر سێبەری دارێک بۆئەوەی سەرەخەوێک بشکێنیت، مشکێک لە کولانەکەی هاتە دەرەوەو سەرکەوت بەسەر جەستەی شێرە زەبەلاحەکەو خلیسکا بەکلەکەی و بازی دا، یاری دەکرد بە کولکی شێرەکە، مشکەکە هەستی بەهیچ ترسێک نەدەکرد لەوکارەی کە ئەنجامی دەدا.

دواتر شێرەکە بە توڕەییەوە، بەوپەڕی نیگەرانیەوە هەستا لەخەو، چڕنۆکە گەورەکەی لەسەر مشکە بچوکەکە داناو وتی: چۆن دەتوانی سەرەخەوی شێری دارستانەکە بپچڕێنی ئەی بچوکی لاواز؟ دەتکوژم بۆئەوەی ببیە پەند بۆ نمونەکانی وەکو تۆ.

مشکەکە وەڵامی دایەوە بە لەرزینەوە بەوپەڕی ترسەوە: گەورەم تکات لێدەکەم رزگارم بکە، بە کوشتنی من نەهیچت لێ زیاد دەبێت و نەهیچت لێ کەم دەبێت، لەوانەیە رۆژێک لە رۆژان تۆ پێویستت بەمن بێت، شێرەکە سەری سوڕما بە قسەکانی مشکەکە، وتی چۆن شێرێکی بەهێزی وەکو من پێویستی بە مشکێکی لاوازە?

بەڵام من لێتخۆش دەبم ئەمجارە بە بەخشندەیی خۆم.

دوای چەند رۆژێک شێرەکە هاتە دەرەوەو لە دارستانەکە دەسوڕایەوەو لە نێچیرێک دەگەڕا بۆئەوەی بیخوات، لەناکاو کەوتە ناو تەڵەی یەکێک لە ڕاوچییەکان، هەرچەند هەوڵی دا خۆی ڕزگار بکات چەند جارێک نەڕاندی و داوای یارمەتی کرد بەڵام سەرکەوتوو نەبوو سەرەڕای بەهێزی و زەبەلاحی جەستەکەی.

مشکەکە گوێی لە نەڕەڕی شێرەکە بوو، بە خێرایی چووە لای، وتی: نیگەران مەبە ئەی شێر من ڕزگارت دەکەم لەم تەڵە نەفرەتییە.

دواتر مشکەکە گوریسەکەی قرتاند بە کەڵبەی ددانە بڕەرە تیژەکانی تا شێرەکەی ڕزگارکرد

شێرەکە وانەیەک فێربوو گاڵتە بە هیچ بچوکێک نەکات تا حەقیقەت و کارەکەی نەبینێت.

٢٢- کەروێشک و کیسەڵ(الأرنب والسلحفاة)

هەبوو نەبوو لە دارستانێکی دووردا، کەروێشکێکی لەخۆبایی دەژیا، بەردەوام خۆی هەڵدەکێشا بە خێراییەکەی و بازدانە بەرزەکانی لەبەدەم ئاژەڵەکانی تر.

کاتێک کەروێشکەکە لە دارستانەکە دەسوڕایەوە لەناکاو لە ڕێگادا کیسەڵێکی بینی بەخاوی دەڕۆیشت بە رێگادا.

کەروێشکەکە گاڵتەی پێدەکردو پێدەکەنی بە کیسەڵەکە، دواتر وتی: بەم خێراییەتەوە سبەی بەیانی دەگەیە شوێنی مەبەستت هههە.

کیسەڵەکە وەڵامی دایەوە بەئارامی: لەناو ئارامی و هێمنیدا ئاشتی هەیەو لە پەلەییدا پەشیمانی هەیە.

کەروێشکەکە توڕەبوو بەو وەڵامەی کیسەڵەکە، پێی وت : بەرەنگارت دەبمەوە، پێشبڕکێی غاردانت لەگەڵ دەکەم تا دارە گەورەکەی ناو دارستانەکە.

کیسەڵەکە بەوپەڕی متمانەوە بەرەنگارییەکەی(التحدي) قبوڵکرد.

لەکاتی ئاماژە دەرچوون، کەروێشکەکە وەکو ڕم دەرپەڕی تا لەبەرچاو نەما، لەکاتێکدا کیسەڵەکە بە هەنگاوە خاوەکانی بەردەوام بوو لە ڕۆیشتن.

لەنیوەی ڕێگادا کەروێشکەکە تێبینی کرد کیسەڵەکە زۆر دوورە، بۆیە بڕیاری دا لەژێر سێبەری دارێکدا پشووبدات تا کیسەڵەکە پێی دەگاتەوە، دواتر دەگەڕێتەوە ناو پێشبرکێیەکە، بەڵام پرخەپرخەکەی لەناو خەوێکی قوڵدا وای کرد کیسەڵەکە بگاتە هێڵی کۆتایی پێشبڕکێیەکە، سەرکەوت بەسەر کەروێشکەکە لەو یارییەدا بەهۆی کۆڵنەدان و بەردەوامی دان بە ڕۆیشتن و تەسلیم نەبوونی، کەروێشکەکە شکستی هێنا بەهۆی لەخۆبایی بوون و خۆبەگەورەزانینی بەسەر ئاژەڵەکانی تردا.

٢٣- زەرافە باشەکە (الزرافة الطيبة)

لە یەکێک لە دارستانەکاندا زەرافەیەکی باش دەژیا کە بەناوی زوزو بانگدەکرا، ناوبانگی بە خراپە ڕۆیشتبوو لەنێوان ئاژەڵەکاندا بەهۆی درێژی لاقەکان و گەورەیی قەبارەکەی.

کاتێک ئاژەڵە بچوکەکان دەیان بینی بە لەرزۆکی دەرۆیشتن و دەترسان لە درێژییەکەی، وایاندەزانی زەرافەکە پێیان لێدەنێت و پانیان دەکاتەوە، هەندێ جار زوزو بەلای مێرگێکی جواندا تێدەپەڕی و گوڵەکانی پان دەکردەوە بەبێ مەبەست، ئەمەش بەهۆی ئەوە بوو نەیدەتوانی تەماشای ژێر پێیەکانی خۆی بکات کاتێک دەڕۆیشت، ئەمەش پەپولەکان و هەنگەکانی توڕەکردبوو.

ئاژەڵە بچوکەکان هەستیان بە تەنگی و نیگەرانی دەکرد لە درێژی زەرافەکە، بۆیە بڕیاریاندا زەرافەکە ببڕنەوە، زوزو زۆر غەمباربوو، چەندین جار هەوڵی دا ئاژەڵەکان ئاشت بکاتەوە بەڵام بێ سوودبوو.

ڕۆژێک لە ڕۆژان کاتێک زەرافەکە گەڵای درەختەکانی دەخوارد، رەشەبایەکی بینی نزیک دەبۆوە لە دوورەوە، بەڵام ئاژەڵەکانی تر نەیان دەبینی بەهۆی کورتی لاقیان.

زەرافەکە هاواری کرد، ئاگاداری دانیشتوانی دارستانەکەی کردەوەو وتی: خۆتان بشارنەوە ڕەشەبایەک لێرەدا نزیک دەبێتەوە.

ئاژەڵەکان وەڵامیان دایەوەو خۆیان شاردەوە لەژێر کون و کلۆری دارەکاندا هەتا رەشەبایەکە تێپەڕی.

دواتر ئاژەڵەکان بۆیان دەرکەوت ئەوان هەڵەبوونە لەبەرامبەر مافی زەرافەکە، پۆزشیان بۆی هێناوە، دواتر زوزو زیاتر لە هەر ئاژەڵێکی تر بووە کەسێکی کۆمەڵایەتی لە دارستانەکەدا.

چیرۆک- وەرگێڕدراو- لە عەرەبییەوە بۆ کوردی

بەشی دووەم: ٦٤ چیرۆک

Translated by: Haadimh

١- پشیلە ئاژاوەچییەکە(تێکدەر)- بێزارکەرەکە- الهر المشاغب- المزعج

بیسو پشیلەیەکی تێکدەر بوو، زۆربەی کاتەکانی لە بێزارکردنی مشکەکان بەسەر دەبرد، ڕۆژێکیان کاتێک لەسەر لقی دارێک دانیشبوو، لەناکاو خلیسکاو کەوتە سەر زەوییەکە، دواتر پارچەدارێک(تەڵەزم) کەوتە سەر لاقەکانی، لەمکاتەدا مشکێک بەناوی (ڕوبی) سەیری ئەم ڕووداوەی دەکرد کە بەسەر بیسو داهات، ڕوبی هزرێکی باشی بە مێشکدا هات. ڕوبی وتی: من ئامادەم یارمەتیت بدەم بۆ دەرچوونت لەم کێشەیەدا، بە مەرجێک بەڵێنم پێبدەی چیتر مشکەکانی تر نیگەران نەکەی لە ئێستاو داهاتوودا، بیسو بەهۆی ئەو ئازارە توندە هەیبوو ناچاربوو ڕازی بێت بەم مەرجە، دواتر روبی پارچەدارەکەی لەسەر لاقەکانی پشیلەکە لابردو لەمەودوا مشکەکان لە ئاشتی و ئارامیدا دەژیان.

٢- سێ ئاژەڵەکە- الحيوانات الثلاثة:

مومو یەکێک بوو لە بە تەمەنترینی کورتەباڵاکان لە دارستانەکەدا، وە بەرپرس بوو لە پاراستنی ئاشتەوایی لە نێوان ئاژەڵەکاندا، مومو لەناکاو گوێی لە هاوارێک بوو، دواتر بۆی دەرکەوت کێشەیەکی توند ڕوویداوە لە نێوان ژووژشک(کبابة شوك) و مشکی خورما (ابن عرس)، بەهۆکاری ئەوەی مشکی خورما ماڵی(هێلانە- وكر) ژوژشکەکەی دەست بەسەرداگرتووە.

مشکی خورما دەیوت: هیچ شوێنێکم نەدیتەوە بۆ بەسەربردنی شەوەکە جگە لەم قەدە دارە نەبێت، بەڵام بەبێ ئەوەی بزانێت ئەوە ماڵی ژووژشکەکەیە، مومو هەوڵی دا لەگەڵ قوتابییەکەی شوێنێکی تر بدۆزنەوە بۆ مشکی خورما، بەڵام ئەمە بێ سوود بوو، دواتر میلو هزرێکی بە مێشکدا داهات و وتی: ماڵی ژووژشکەکە گەورەیەو پڕە لە چاڵی گەورە، بۆیە ژووژشکەکە دەتوانێت شوێنێک تایبەت بکات بە بۆ مشکی خورما، مومو بەم فکرەیە سەری سوڕما، دواتر ئەم فکرەیەی پێشنیازکرد بۆ ژووژشکەکە لەکاتێکدا ئەویش حەزی لە هاوڕێیەتیکردن بوو، دواتر ژووژشکەکەو مشکی خورما بەم چارەسەرییە ڕازی بوون کە میلو پێشنیازی کردبوو، دواتر هەردووکیان ئاشت بوونەوە لەگەڵ یەکتر و باوەشیان بەیەکتردا کرد، ئەمەش سەرەتایەک بوو بۆ هاوڕێیەتییەکی نوێ.

٣- القبعة الحمراء الذئب- کڵاوسوورەکەو گورەگەکە:

هەبوو نەبوو لە کۆندا گورگێکی برسی و گەڕۆک هەبوو لە دارستانەکەدا لە خواردن دەگەڕا، گورگەکە لەکاتی ڕۆیشتندا چاوی بە کچێک کەوت کە بەرگێکی سووری لەبەرکردبوو- گورگەکە بەخۆی وت لە کۆتاییدا خواردنێکی بەلەزەتم دۆزییەوە.

کچەکە ڕۆیشت بۆ سەردانی کردنی داپیرەی، دواتر گورگەکە فکرەیەکی خراپی بۆ هات و وتی: من ڕێگایەکە کورت دەکەمەوە، پێش کچەکە (کڵاوسوورەکە) دەگەمە ماڵی نەنکی و دواتر دەیخۆم، گورگەکە بەڕاستی ئەم کارە کردوو پێش ئەو گەیشت و نەنکی ئەوی خوارد، بەڵام سکی زۆر گەورە بوو بۆیە هێشا پڕنەبوو بوو وە تێریش نەبووبوو، دوای کەمێکی تر کڵاوسوورەکە گەیشت، گورگەکە کڵاوسوورەکەی هەڵخەڵەتاندوو ئەویشی خوارد، دوای ئەوەی گورگەکە تێربوو خەو بردییەوەو خەوی لێکەوت، دواتر ڕاوچییەک کاتێک بە تەنیشت ماڵەکەدا تێپەڕی گوێی لە دەنگی پرخەپرخی گورگەکە بوو، گورگەکەی بینی لەسەر جێگای داپیرەکەدا ڕاکشابوو، ڕاوچییەکە چەقۆییەکەی دەرهێناو سکی گورگەکەی شەق کرد، داپیرەکەو کچەکەی ڕزگارکردن، بەدڵنیاییەوە ئەم ڕۆژە بۆ گورگەکە ڕۆژێکی خۆش نەبوو، بۆیە زۆر ماندوو و برسی بوو، دواتر بە برینداری گەڕایەوە بۆ دارستانەکە، دەم و چاوی شێواوبوو، بەهیوای ئەوەی وانەیەک فێربووبێت کە هەرگیز لەبیری نەچێتەوە.

٤- سەگەکە- هولی- الكلب- هوللي

سەگێک هەبوو بەناوی "هولی" عاشقی وەرزی هاوین بوو، لەم وەرزەدا کاتەکانی خۆی بەسەردەبات لە پڕاکتیزەکردنی خولیا دڵخوازەکەی لە هەوایەکی کراوەدا، خولیایەکەی بریتی بوو لە گەڕان بەدوای ئێسکە بەلەزەتەکاندا، ڕۆژێکیان ئێسکێکی گەورەی دیتەوە، بۆیە بەمە دڵخۆشبوو، دواتر هەستا چاڵێکی فراوانی لێدا بۆئەوەی ئێسکەکەی تێدا بشارێتەوە، ئەو ڕۆژە زۆر ماندووبوو هولی، دواتر گەڕایەوە بۆ ماڵەوە لە هەمان کاتیشدا چاوەڕێی قاپە بەلەزەتەکە بوو، دواتر قاپەکە بەلەزەتەکەی خواردوو و تێربوو، بەڵام پیسبوو، بۆیە پێویست بوو خۆی بشوات پێش ئەوەی بنوێت.

٥- پشیلەکە- غاستون – الهر- غاستون

پشیلەیەک هەبوو بەناوی غاستۆن بە ئاسوودەیی دانیشتبوو، کاتێک دەبینێت تۆپێکی خوری بە تەنیشت جێگایەکەی تێدەپەڕێت، تۆپەکە دەگرێت. ئاگاداربە.... دواتر تۆپەکە کەوتە ناو گوڵدانەکەوە. هوب هوب تا گەیشتە چێشتخانەکە، ئای لەم کارەساتە ئەی (غاستۆن) !!!

دواتر سەیری ڕۆیشتنی تۆپەکەی دەکرد تا گەیشتە حەمامەکە.

ماڵئاوا ئەی سەبەتەی جلشۆر، لە کۆتاییدا تۆپە خورییەکە وەستا لە کن پێیەکانی نەنکەکە، لەوکاتەدا غاستۆن وەستا، دواتر بە ئاسوودەیی خەوت و پرخەپرخی دەکردو ناڵەی دەهات: میاو میاو، لە جاری داهاتوودا پێویستە وریا بیت ئەی غاستۆن.

٦- کۆرسی گۆرانی وتن- جوقة- پریما

کەرو کسۆک و پشیلەو کەڵەباب بڕیاریان دا بچن بۆ کۆرسی گۆرانی وتن (پریما)

بۆ پێکهێنانی گروپێکی گۆرانی وتن، لە ماوەی ڕێگاکەدا بۆنی شتێکی زۆر خۆشیان کرد ئەویش بۆنی برژاندنێکی بەلەزەت بوو، ئەم بۆنەش لە ماڵی دزەکانەوە دەهات.

یەکێکیان سواری پشتی ئەوەی تر بوو، وە گۆرانی نامۆیان دەگوتەوە، هەموویان بە دەنگێکی بەرز.

دواتر دزەکان ترسان و ڕایان کرد، لەکاتی شەودا یەکێک لە دزەکان گەڕایەوە بۆ ئاگاداربوون لەوەی کە ڕوویداوە، بەڵام لەکاتی هاتنە ژوورەوەیدا پشیلەکە هێرەشی کردە سەری و بە چەپەڵۆکەکانی دەم و چاوی ڕووشاند، کسۆکەکەش پارێکی(گەز) لە لاقەکانی دا، هەروەها کەڵەبابەکەش دەنوکی لێدا، بەڵام کەرەکە نوشکێکی بەهێزی لێدا (رفسە رفسة) بە دەرگایەکەی دادا، دواتر دزەکە ترساو هەڵات، لەو ڕۆژەوە دزەکان نەگەڕانەوە ماڵەکەیان، ماڵەکە بوو شوێنی بەردەوامی کۆرسی گۆرانی گوتن.

٧- چیرچیرەکەو مێرووڵەکە- الزیز والنملة

لەکاتی هاتنی یەکەم هەوای سارددا لەدوای ڕۆیشتنی وەرزی هاوین، چیرچیرەکە بەدرێژایی وەرزی هاوین خەریکی گاڵتەکردن و گۆرانی وتن و خۆشچێژی بوو، ئەو هیچ خواردنێکی نەشاردبۆوە بۆ وەرزی زستان، بۆیە داوای خواردنی لە مێرووڵەکە کرد، مێرووڵەکە پێی گوت: بۆچی هیچ شتێکت کۆنەکردیتەوە لە وەرزی هاوین؟ ئایا هەموو کاتەکانت بەسەربردووە لە گاڵتەکردن و گۆرانی گوتن؟ فەرموو ئێستا سەما بکە، دواتر مێرووڵەکە زەردەخەنەیەکی کرد و دەرگاکەی لەسەر داخست.

٨- دوو کەرەکە- الحماران

دوو کەر هەبوون، یەکێکیان زێڕی دەگواستەوە، ئەوەی تریش شۆفان، کەری یەکەم کە زێڕی لەسەر پشت بوو شانازی بە بارەکەیەوە دەکرد، لە ڕێگادا سەری زۆر بەرزدەکردەوە، لەناکاو دزەکان هێرەشیان کردە سەر هەردووک کەرەکە، کەری یەکەم تووشی برینێکی سەخت بۆوە، دواى ئەوەی لێی درا ناچاربوو ڕابوەستێت، دواتر دزەکان هەموو زێڕەکەیان دزی، بەڵام هێرەشیان نەکردە سەر کەرەکەی دووەم واتا هەڵگری شۆفانەکە کە خۆی دەربازکردبوو و هەڵاتبوو.

لەوکاتەدا کەری یەکەم پەشیمان بۆوە، دوای ئەوەی هەستی بە گێلایەتی خۆی کرد: (من خۆم هەڵدەداوە بە بارەکەم کە منی بە کۆتایی پێ هێنا).

٩- ورچەکە- رارو- (الدب- رارو):

ئەمڕۆ، ورچەکە لەگەڵ باوکی دەڕوات بۆ ڕاوکردنی ماسییەکان.

دوای خواردنی نانێکی بەلەزەتی بەیانی هەردووکیان بەرەو ڕووبارەکە بەڕێکەوتن، لەوکاتەدا باوکی باسی چۆنیەتی ڕێگاکانی ماسیگرتنی بۆ رارو دەکرد کاتێک ماسییەکان مەلە دەکەن لەناو ئاوەکە، لەوکاتەی هەردووکیان ڕاوەستابوون ماسییەکی بچوک بازی دا بۆ دەرەوەی ئاوەکە، دواتر رارو بەخێرایی ماسییەکەی گرت، بەم کارە باوکەکەی زۆر دڵخۆش بوو وە زۆر شانازی پێوەکرد.

لەکاتی شەودا رارو گەڕایەوە بۆ کولانەکەی دوای ئەوەی ڕۆژەکەی پڕبوو لەڕووداو.

بنو خەوێکی خۆش ئەی ورچی بچوک.

١٠- ئەستێرەی دەریاو کەشتییەکەی چەتەکان:

باوکی ئەستێرەی دەریاو کوڕەکەی پێکەوە ڕۆیشتن بۆ گەشتێکی بچوک بۆناو قوڵایی دەریایەکە، بەڵام لەڕێگادا لەناکاو چاوییان بە قرشێک کەوت.

باوکەکە بە کوڕەکەی وت: مەترسە کوڕەکەم ئەوە ناوی (بولدو) ە ، ڕاستە شێوەیەکی ترسناکی هەیە بەڵام زۆر ڕووخۆش و پێکەنیناوییە، کوڕەکەی ئەستێرەی دەریا ڕۆیشت و چاودێری ماسییە ڕەنگاوڕەنگەکان و بەردەکانی دەکرد، لەناکاو لەناوەڕاستی دەریا شتێکی گەورەی دیت. ئەمە چیە؟ باوکی پێی وت: ئەمە کەشتی چەتەکانی دەریایە، دواتر چووە ناو کەشتییەکە بەبێ ڕاوەستان کەشتییەکەی پشکنی، باوکیشی تەماشای دەکردو چاودێری دەکرد، ئەو زۆر دڵخۆش بوو بەمە، ئای لەم ڕۆژە خۆشە.

١١- جوچكەكە- جيجی(الصوص- جيجي)

ئەوە يەكەم جاربوو جيجی بەفر ببينێت. جيجی بەوپەڕی بەختەوەرييەوە دەنوكەكەی بەرزكردەوە بۆ تەماشاكردنی كڵۆبەفرەكان كاتێک لە ئاسمان دەهاتنە خوارەوە.

ئوح ئوح ئای لەم سارديیە، واباشترە خۆم بپارێزم، جيجی كڵاوەكە كردە سەری، وە ملپێچەكەشی لە ملی ئاڵاند، دواتر ڕۆيشت بە پێيەكەی ڕەسمی ڕۆژێكی دەم بەزەردەخەنەی دروستكرد لەسەر بەفرەكە، هەروەها ئەڵقەڕيزێكی بەڕێگای هێلكەی هەڵهێنراو دروستكرد. دواتر لەسەر بەفرەكە خۆی خليسكاند بەخێراييەكی گەورەوە لەسەر گردەكەوە بۆ خوارەوە.

لەكاتی شەويشدا جيجی گەڕايەوە بۆ جێگەيە گەرمەكەی.

خەوێكی خۆش و خەونێكی خۆش جيجی.

١٢- مریشکەکە- ساسی- (الدجاجة- ساسي)

ساسی مریشکێکی زۆر بە جموجۆڵ بوو(حشورة جدا) دەستی وەردەدا لە هەموو شیتێک، دواتر پلانی ڕۆیشتنی دانا بەرەو شار، کاتێک گەیشتە شارەکە واقی وڕما لەو ژاوەژاوەی دەنگەکان و هاوارو هۆڕنەی سەیارەکان، دواتر برسی بوو، بەڵام خواردنەکانی شارەکە بۆ ئەو گونجاو نەبوون، وەکو بابۆڵە(لەفە) وە پەتاتەی وشکراو و خواردنەوە گازییەکان، شارەکە بۆئەو جێی سوڕمان نەبوو وە حەزی لە خواردنەکانی شارەکە نەبوو، چونکە گیای کەسکی لێنەبوو، تەنها چیمەنتۆی خۆڵەمێشی لێبوو، لەکاتی ڕۆیشتنیدا بارهەڵگرێکی دیت، بەخێرایی بازی دا بۆ ناو بارهەڵگرەکە، دواتر گەڕایەوە بۆ کێڵگەکەی، گۆرانی دەوت: ماڵەکەم ئەی ماڵەکەم.

١٣- کەروێشک و کیسەڵ- (الأرنب السلحفاة)

کەروێشک و کیسەڵ چاوییان بە یەک کەوت لە دەشتێکی فراواندا، کەروێشکەکە گاڵتەی بە ڕۆیشتنە لەسەرخۆییەکەی کیسەڵەکە دەکرد، بە کیسەڵەکەی وت: ئایا گرەوێک بکەین لەسەرئەوەی من دەیبمەوە لە یارییەکی نێوانماندا؟ کەروێشکەکە باوەڕو شانازی زۆری دەکرد بە خێراییەکەی، دواتر کیسەڵەکە گرەوەکەی قبوڵکرد.

خاڵی کۆتایی یارییەکە دیاریکرا، کەروێشکەکە هەندێ ئیمتیازی دا بە کیسەڵەکە.... کەروێشکەکە متمانەی زۆری بەخۆی هەبوو بەوەی کە بە دڵنیاییەوە سەردەکەوێت، کەروێشکەکە زۆر ئاسوودەبوو، دواتر لەماوەی یارییەکە لەژێر سێبەری دارێکدا نوست، لەوکاتەی کیسەڵەکە لەسەر هێڵێکی جێگیر دەڕۆیشت، زۆر نزیکبووەبووە لە هێڵی کۆتایی، کاتێک کەروێشکەکە هەستا لەخەو زۆر بەخێرایی هەوڵی دا پێی بگاتەوە، بەڵام بەداخەوە دواکەوت، لەوکاتەدا کیسەڵەکە هێڵی کۆتایی تێپەڕاندو یارییەکەی بردەوە.

سەرکەوتن لە ئەنجامی ماندووبوون و کۆڵنەدانەوە بەدی دێت.

١٤- شازادە- لیلی و مێرووولەکە (الأميرة ليلي والنمل)

شازادە لیلی لە مێرگێکی گەورەدا دەژیا، وە ئەرکی پاراستنی ئاژەڵەکانی لە ئەستۆدابوو، شەوێکیان دوای هاتنی بارانێکی بەلێزمە، لافاوێکی گەورە هەستا، بەهۆییەوە پێداویستییەکانی مێرووەکە نقومی ئاوەکە بوون.... ئای لەم کارەساتە!!!

بەڵام بەختێکی باشی هەبوو، لیلی توانی یارمەتی بدات، پەڕە سیحراوییەکەی جوڵاندوو بەهۆییەوە بایەکی گەرم هەڵیکردو هەموو شتێکی وشکردەوە.

بەڵام ئەمە تاکە شت نەبوو کە زیانی لە مێرووولەکەدا بوو، بارانەکە قوچەکێکی(کوزا) گەورەی خستبۆوە بەردەم دەرگای پێداویستییە خواردەمەنییەکانی مێرووولەکە.

هەرچەندە مێرووولەکە هەوڵی دەداج لاییبات بەڵام زۆر قورسبوو، دیسان تەنها شازادەکە دەتوانێت یارمەتی بدات، شازادەکە پەڕەکانی جوڵاندو قوچەکەکەی بزرکرد، دووبارە ئاشتی ئەمان گەڕایەوە بۆ مێرگەکە.

١٥- مەڕەكە- مومی-(النعجة-مومي):

مەڕەكەو (مومی) هاوڕێكانی گەشتێكیان ڕێكخست بۆناو سروشتی جوان، لەكاتی سەركەوتنیان بۆسەر شاخەكە فەڕشێكیان دیتەوە، لەگەڵ خۆیان هێنایانەوە بۆ كێڵگەكە.

كۆمەڵێك گورگ لەوكاتەی ئەوان لە كێڵگەكە نەبوون هێرەشیان كردە سەر كێڵگەكەیان و هەموو خواردنەكانیان لێ تالان كردن.

مومی هیچ كاتی بەفیڕۆنەداو یەكسەر چووە بازاڕ فەڕشەكەی فرۆشت، بەپارەكەی خۆشترین خواردنی كڕی. بەم جۆرە مومی كێڵەكەو هەموو ئاژەڵەكانی ڕزگاركردن، ئەوانەی لەدەوروبەری بوون نیشانەی سوپاسگوزارییان پێشكەشكرد.

١٦- باشترین هاوڕێیەکان (أعز الأصدقاء)

(زوزو) هاوڕێیەکی زۆر نزیکی (سالی) بوو لە خوێندندا بەڵام بەداخەوە خێزانەکەیان ڕێڵکنەدەکەوتن، بۆیە ڕێگرییان لێدەکردن یەکتر ببینن لە دەرەوەیماڵەوە.

لەوکاتەدا هەردووک هاوڕێیەکە بڕیاریاندا پلانێک دابنێن بۆ کۆتایی پێهێنان بە کێشەکانی هەردووک خێزانەکە.

پلانەکەیان ئەوەبوو هەڵبێن و خۆیان حەشاربدەن لە ئەشکەوتێک، دواتر نامەیەکیان بەجێهێشت لەناویدا نوسرابوو: (ناگەڕێینەوە تا ئێوە ئاشت دەبنەوەو فێری پێکەوە ژیان نەبن).

دوای ئاشکرابوونی نامەکە، هەردووک خێزانەکە یەکتریان تۆمەتباردەکردو یەکتریان سەرزەنشت دەکرد.

لەکاتی نزیکبوونەوەی هاتنی تاریکی، هەردووک خێزانەکە بڕیاریاندا یەکبگرن و پێکەوە کاربکەن بۆ دۆزینەوەی شوێنی هەردووک منداڵەکەیان: (زوزو) و (سالی) هەردووکیان چاودێری ڕووداوەکەیان دەکرد.

لەوکاتەی دڵنیابوونەوە پلانەکەیان سەرکەوتوو بووە، هەردووک خێزانەکە زۆر دڵخۆشبوون پێیان، لەو ڕۆژەوە هەردووک خێزانەکە ئاشتبوونەوە، هەردووک خێزانەکە لەوڕۆژەوە زیاتر تێکەڵی یەکتربوون، هەروەها دەستیانکرد بە ئاهەنگێرانی مۆسیقاو خوانی بەچێژ.

١٧- ئەسپەکە- ئەهمەز (الحصان أهمز)

ئەسپەکە بازی دەدا بەرەو ئاڕاستەی ماڵی سمۆرەکە(بندق) بۆئەوەی یارمەتی بدات لە وێنەکێشان.

سمۆرەکە دەستی کردبوو بە کاری وێنەکێشان، لەناکاو هەستی کرد چڵەدارێک لەبن پێیدا دەلەرێتەوە، دواتر هەندێک بۆیەی لەدەست ڕژا. سمۆرەکە هاواری کردو وتی: (ئەی ئەهمەز تۆ لێرەی؟). دواتر ئاوڕی دایەوەو ماکەرێکی کێوی بینی، پێی وت: ((ببورە بەڕێز زیبرا (کەری کێوی) ئایا هاوڕێیەکەی (ئەهمەز) منت بینیووە؟)). دواتر (ئەهمەز) وتی هاوڕێیەکەت هەندێک بۆیەی بەسەردا ڕژاوە لەلایەن سمۆرەکەوە: ئەی بوندوق ئەوە منم ئەهمەز، بۆیەکەی تۆ منی گۆڕیوە بۆ کەرە کێوی، دواتر ئەسپەکە زەردەخەنەیەکی کردو سمۆرەکە بۆیەکەی سڕیوەو لای برد لەسەری.

١٨- بەچکە ئەسپ- زغرور (المهر- زغرور)

بەچکە ئەسپەکە دەیزانی دوای چەند ڕۆژێکی تر بەشداری دەکات لە یاری نێوان بەچکە ئەسپەکان، یارییەکەش بازدانە بەسەر بەربەستەکان.

(زغرور) ڕۆیشت و دەستی بەڕاهێنان کرد، بەڵام ئەنجامەکانی ڕاهێنانەکە جێگای ڕەزامەندی ئەو نەبوون.

(زغرور) خۆی نەدا بەدەستەوە، دووبارە گەڕایەوە بۆ ڕاهێنانەکان، بەڵام ئەمجارە بەربەستەکان نزمتربوون لە جارەکەی تر.

بەهۆی ئەو هێزە گەورەیەی کە هەیبوو، وە سووربوونی لەسەر سەرکەوتن، دوای هەوڵدان و کۆششێکی زۆر، توانی سەربکەوێت و جامەکە بەدەست بێنێت.

١٩- شێرەکەو مشکەکە (الأسد والفأر)

ڕۆژێک لە ڕۆژان، شێرێکی دڕەندە(مفترس) مشکێکی بەستەزمان دەگرێت، مشکەکە لێی دەپاڕێتەوە(توسل) لەژیاندا بیهێڵێتەوە، لەبەرامبەر ئەمەدا بەدرێژایی ژیانی سوپاسی دەکات.شێرەکە پێکەنی بە قسەکانی مشکەکە، بەڵام لە کۆتاییەکەیدا مشکەکەی ڕزگارکرد.

دوای تێپەڕبوونی ماوەیەکی درێژ، شێرەکە کەوتە ناو تەڵەیەکی دانراوەوە(وقع الاسد في شباك فخ منصوب)، شێرەکە هەرچەندە هەوڵی دا خۆی ڕزگاربکات بەڵام نەیتوانی، بەسودفە لەوکاتەدا مشکەکە بەوێدا تێپەڕی و ویستی وەڵامێکی جوانی بداتەوە، مشکەکە بە ددانە تیژەکانی گازی گرت(- یعض - پاری لێدا) لە گوریسەکە، هەتا توانی لەم تەڵەیە ڕزگاری بکات.

لەدوای رزگارکردنی شێرەکە هەردووکیان بوون بە باشترین هاوڕێ.

٢٠- سەگ و کەروێشک (الکلب والأرنب)

سەرەڕای ئاگادارکردنەوەکانی دایکی، کەروێشکە چالاکەکە دووردەکەوتەوە لە کولانەکەی(الوکر) دواتر لە ڕێگادا چاوی بە سەگێکی گەورە کەوت.

سەگەکە پێی وت: (ئەی کەروێشک زۆر مەترسیدارە بە تەنیا هاتووچۆ بکەیت، وەرە با هاوڕێیەتیت بکەم).

کەروێشکە زۆر سادەبوو پێشنیازی سەگەکەی قبوڵکرد، بەڵام ئاگاداری نیەتی سەگەکە نەبوو، دواتر سەگەکە ئەوی زیندانی کرد بۆئەوەی دواتر بیخوات.

لەوکاتەدا بە تەنیا مایەوە، کەروێشکەکە دەستی بە گریان کرد، لەوکاتەی بێ ئومێد بوو لەوەی ڕزگاری ببێت، ورچێکی گەورە دەرکەوت و ڕگاری کرد، کەروێشکەکە بەخێرایی ڕایکردو گەڕایەوە بۆ لای دایکی، وە بەڵێنی دا چیتر بێ گوێی فەرمانەکانی دایکی نەکات.

٢١- پشیلەو ڕێوی- پینوکیو

(پینوکیو) منداڵێک بوو لە دار دروستکرابوو لەلایەن پیرەمێردێک بەناوی (جیبیتو)، بەڵام لەناکاو ئەم منداڵە دەستی بە قسەکردن کرد، پیرەمێردەکە زۆی پێ سەیربوو، دواتر پیرەمێردەکە ناوی لێنا (پینوکیو)، دواتر هەندێک پارەی پێدا بۆئەوەی پەرتوکی پێ بکڕێت بۆ قوتابخانە، بەڵام لە ڕێگادا پشیلەو ڕێوییەکی فێڵزان پێی گەیشتن، ئەم دوو هاوڕێیە خراپە قەناعەتیان پێهینا؛ وەرە بەم پارانە زێڕ بکڕین و دواتر لەژێر دارێکدا دەی شارینەوەو لەڕۆژی دواتردا زێڕەکە دووهێندە دەبێت، پینوکیو باوەڕی بەم قسە شیرین و درۆیانە کرد، بەڵام لەکاتی شەودا هەردووک هاوڕێیە خراپەکەی زێڕەکەیان لێ دزی، بەم جۆرە پینوکیو کەوتە تەڵەی پشیلەو ڕێوییەکە.

دواتر شازادە شین لەناکاو دەرکەوت و بە پینوکیوی گوت: ڕاستیم پێ بڵێ چیت بەسەرهاتووە ئەگەر درۆبکەی لوتت(دم-کەپوو) درێژدەبێت، سەرەتا پینیوکیو درۆی کرد بۆیە لوتی زۆر درێژبوو، بەڵام دواتر ناچاربوو ڕاستی بڵێت: ڕاستییەکەی بە شازادەی شین وت، شازادەکەش لێی خۆشبوو، دواتر بە دارە سیحراوییەکەی ئەوی گۆڕی بۆ منداڵێکی حەقیقی، بەمەش باوکی پینوکیو واتا پیرەمێردەکە بەم کارە زۆر دڵخۆش بوو، لەمەودوا پینوکیو خۆی بەدووردەگرت لە پشیلەو ڕێوییە فێڵزانەکە.

٢٢- گورگ و سەگ

جارێکیان گورگێک چاوی بە سەگێکی ماڵی کەوت، گورگەکە زۆر پەسنی جوانی سەگەکەی کرد.

لەوکاتەدا سەگەکە بە گورگەکەی وت: ((واز لە ژیانی ئاوارەیی(التشرد) وەرە ماڵی خاوەنەکەم، خواردنی باشت پێ دادات، وە سۆزو خۆشەویستیشت پێ دەدات)).

گورگەکە بەدوای کەوت، بەڵام تێبنی کرد سەگەکە هیچ حەبلێکی لە مل نیە، بۆیە پرسیاری لێکرد دەربارەی ئەمە. سەگەکە وەڵامی دایەوە: (ئەمە بەهۆی بوونی ئەم ئەڵقەیەوە کە خاوەنەکەم خستیتییە ملم- بسبب الطوق).

گورگەکە وتی: واتا ئەوان تۆیان بەندکردووە(یقیدونک)؟ بەڕاستی هیچ شتێک بەنرختر نیە لە ئازادی.

دوای ئەم قسانە گورگەکە ڕای کردو هەڵات.

٢٣- بۆق و گا (الضفدح الثور)

ڕۆژێکیان دوو بۆق گایەکیان بینی، بۆقێکیان بەوەی تریانی وت: (سەیری ئەم گایە بکە چەند زەبەلاحە، ئەمەوێت فو بکەمە خۆم بۆئەوەی وەکو ئەوم لێبێت).

دواتر ڕۆیشت و فوی کردە سینگی خۆی. دوای کەمێکی تر لە هاوڕێیەکەی تری پرسی: (ئایا وەکو گایەکە گەورەبوویمە؟).

هاوڕێیەکەی وەڵامی دایەوە بە پێکەنینەوە: (بێگومان نەخێر).

بەم وەڵامە بۆقەکە زیاتر سووربوو لەسەر کەللەڕەقییکەی، زیاتر فووکردە سینگی و تا تەقییەوە وەکو باڵۆن.

ئەمە کۆتایی ئەو بۆقە بوو کە دەیویست وەکو گایەکە گەورەبێت.

٢٤- دێڵە سەگ-کیرا- باپیرەکە (الکلبة- کیرا والجد)

باپیرەی (ئیندرا) کاتێک منالّ بوو، سەگێکی هەبوو بەناوی (کیرا.) باپیرەکە ویستی چیرۆکی ئەم سەگە بۆ نەوەکەی (ئیندرا) بگێڕێتەوە.

باپیرە وتی: کیرا زۆر عەجول بوو، ڕۆژێکیان بڕیاری دا لە ماڵەکەی دووربکەوێتەوەو ڕۆیشت بۆ شارەکە، ئەمەش لەپێناو سەرکێشیکردن.بەخێرایی هەستیکرد ڕووداوێکی مەترسیدار ڕوودەدات لە دەوروبەریدا، لەوکاتەدا سەیارەیەک خەریکبوو بەخێراییەکی زۆر پانی بکاتەوە. بۆیە هەوڵی دا بگەڕێتەوە وڵاتەکەی خۆی، بەڵام ڕێگاکەی ونکرد.

دواتر بەردەوام بوو لە ڕۆیشتن تا گەیشتە سەر گردێکی بەرز، لەوێوە سەیری ماڵەکەی دەکرد، دواتر گەڕایەوە بۆ ماڵەکەی.

لەوکاتەوە سەگەکە بڕیاری دا لە ماڵەکەی دوورنەکەوێتەوە، وانەیەک فێربوو بەوەی کە سوپاسی خاوەنەکەی بکات لەسەر ئەو خۆشەویستییەی کە پێی دەدات.

٢٥- تاوس- لەقلەق (الطاووس وطائر اللقلاق)

هەبوو نەبوو تاوسێک هەبوو زۆر شانازی دەکرد(يتباهى) بە پەڕەکانی، وە گۆرانی بەسەر ڕەنگە برسیکەدارەکانی هەڵدەگوت(يتغني بألوانه الزاهية).

جارێکیان تاوسەکە چاوی بە لەقلەقێک کەوت، نە لەقلەقەکەی وت: ((ئەی هەژار تەماشای پەڕەکانی خۆت کردووە چەندە کاڵەو(شاحب) بریسکەی نیە، ئایا تەماشای پەڕەکانی منت کردووە چەند جوان و درەوشایەوە؟)).

لەقلەقەکە وەڵامی دایەوەو وتی: ((لەنەوایە تۆ لە شێوەدا جوان بیت، بەڵام لە ڕاستیدا زۆر گێل و سووکی(سخيف)، پەڕەکەت زۆر لاوازە، ناتوانی بفڕی، ئەو ڕیشەی من کە گاڵتەت پێدەکرد زۆر بەهێزە، من لە ڕێگای ئەم ڕیشەوە دەتوانم بفڕم و واملێدەکات لە ئاسمانە فراوانە بەرزببمەوە)).

لەوکاتەدا تاوسەکە زۆر دڵگران بوو بەم قسانە، دواتر خۆی ون کرد لەپێش چاواندا (اكتأب الطاووس, ثم توارى عن الأنظار).

٢٦- کەروێشکەکە- تاکو (الأرنب - تاکو)

کەروێشکەکە(تاکو) زۆر حەزی لە سەفەرو گەڕان دەکرد(یحب السفر والتجول کثیرا)، هەرجارەو لە کێڵگەیەکەوە دەچووە کێڵگەیەکی تر بۆ گەڕان بەدوای کاردا.

ڕۆژێکیان کارێکی دۆزییەوە لەماڵی مریشکێکدا (وجد عملا في قن دجاج).

زۆر دڵخۆش(سر کثیرا) بوو بە کارە نوێییەکەی، چونکە مریشکەکە زۆر سەرنجڕاکێشبوو(کانت مهذبة ومرحبة). دوای کۆتایی هاتنی کارەکەی بەڕێگادا دەڕۆیشت، لەناکاو خۆی دیتەوە لەبەرامبەر گورگێکی شەڕانی. بەڵام بەختێکی باشی هەبوو مریشکەکە بەدوای کەوتبوو(لحسن حظه, کانت الدجاج قد تبعته)، مریشکەکە هێرەشی کردە سەر گورگەکەو دووری خستەوە لە تاکو.

لەوکاتەدا تاکو بڕیاری دا بگەڕێتەوە لای مریشکەکە، بۆئەوەی لەگەڵ ئەودا بژیت لە کێڵگەکەدا بۆ هەتاهەتایە، زۆر سوپاسی مریشکەکەی کرد بۆ ئەو کارە باشەی لەگەڵیدا کردی.

٢٧- کەروێشکەکە (تیکو)

تیکۆ جێژەرێکی جوانی هەڵکەند (اقتلع) بۆئەوەی پێشکەشی خۆشەویستەکەی بکات، بۆیە بەدوای شتێکدا دەگەڕا بۆئەوەی بیبەستێتەوە بە دیارییەکەوە بۆ ڕازاندنەوەی.

جوچکەکە(الصوص) پووشی(تبنا) پێشکەشکرد، بۆقەکە قەوزەی(طحالب) لە دەریایەکە پێشکەشکرد.

بەڵام هەموو ئەمانە سەرنجی (تیکۆ)ی ڕانەکێشا، تا ئەوکاتەی پشیلەکە قردێلەیەکی شینی پێشکەشکرد، بەم دیارییە زۆر سەرسام بوو، دواتر بەستییەوە بە جێژەرەکەوە، هەروەها بەخێرایی دیارییە جوانەکەی پێشکەشی خۆشەویستەکەی کرد.

٢٨- چێڵەکە ((مێلا))-(البقرة- میلا)

چێڵەکە(مێلا) زەنگەکەی برزکردبوو، بۆیە پرسیاری لە بەرخەکە(رورو) کرد دەربارەی جەرەسەکە، بەڵام ئەو هیچ شتێکی نەدەزانی.

دواتر پرسیاری لە قازەکە(ساسی)، بۆئەوەی هەواڵی پێبدات دەربارەی ئەوەی کێ جەرەسەکەی بینیووە، دواتر کوێژیلەکان جەرەسەکەیان لۆ دیتەوە لە ژێر دارەکەدا.

ئێستا (مێلا) خۆشی و ئازادی بۆ گەڕایەوە لە مێرگەکەدا، وە جەرەسەکەی خستە ملییەوە.

٢٩- مەڕەکە- سیسی (النعجة- سيسي)

مەڕەکە زۆر هەستی بە نائومێدی دەکرد، چونکە هەستی دەکرد هیچ سوودی نییە.

لەکاتەدا پشیلەکە پێی ڕاگەیاند چی دەبێت ئەگەر سوود لە خورییەکەت وەربگیردرێت، وە قازەکە دەفرێکی شووشەی(وعاء زجاجيا) پێکهاتبوو لە شیر، پێیج ڕاگەیاند دەکرێت لە شیرەکەت پەنیر دروست بکەین.بەم قسانە (سیسی) زۆر دڵخۆشبوو، بە ئاسوودەییەوە ڕۆیشت بۆ گەمەکردن لەگەڵ هاوڕێکانی.

٣٠- چێڵەکە- لولی (البقرة - لولي)

ئەمڕۆ کاتی لەدایکبوونی (لولی) ییە. کەڵەبابەکە(جینۆ) و کوێژیلەکان گۆرانیان بۆ دەوت: (ساڵێکی خۆش ئەی جوان). بەرخەکە بازی دەدا بەرەو ئەو، ملپێچێکی جوانی هەڵگرتبوو (حاملا وشاحا جميلا)، ڕازاندبووییەوە بە گوڵی جۆراوجۆر، بۆئەوەی وەکو دیارییەک پێشکەشی بکات. لە کۆتاییدا دەزگیرانەکەی(هیکتۆر) گەیشت، لەگەڵ خۆیدا گوڵ و کڵاوێکی جوانی هێنابوو. کاتێک هاوڕێیەکانی دەریا یادی لەدایکبوونی ئەویان بیرهاتەوە، بۆقەکە ملوانەکەیەکی پێشکەشکرد، قازەکە تەنورەیەکی سووری پێشکەشکرد. ئێستا هەموان ئاهەنگ دەگێڕن، وە لەو کێکە خۆشە دەخۆن کە ئامادەکراوە بۆ یادی لەدایکبوونی.

٣١- پشیلەکە- یویو (الهرة- یویو)

(سوها) پشیلەیەکی جوانی هەبوو ناوی (یویو) بوو، لەگەڵیدا زۆربەی کاتەکانی بەسەردەبرد. لەکاتی ڕۆژدا (سوها) گەمەی لەگەڵ دەکرد، لەکاتی شەویشدا تا نوستن، (یویو) لەژێر پێیەکانی دادەنیشت. (یویو) زۆر هەستی بە ئازادی و سەربەخۆیی دەکرد، لەماڵەوە بە تەنیا چووە دەرەوە بۆئەوەی جیهان کەشفبکات. لەهەر چوونە دەرەوەیەکدا (سوها) جەرەسێکی پێوەدەبەست، تا کاتی گەڕانەوەی بۆ ماڵەوە بزانێت.

لەو ڕۆژەدا (سوها) نەیتوانی بیدۆزێتەوە، بۆیە لەگەڵ دایکی هەستان بۆ گەڕان بەدوایدا لە گەڕەکەکەدا، هاواریان کرد: (یو،یو،یو،یو) بەڵام ئەنجامی نەبوو. لەکاتی هاتنی شەودا (سوها) گەڕایەوە بۆ ماڵەوە بەبێ ئومێدی و غەمباری، لەدوورەوە دەنگی جەرەسەکەی (یویو) دەهات. ئەها ئەوە (یویو)ە هاتەوە بۆ ماڵەوە.

٣٢- مشکی خورما- مریشکەکە (ابن عرس- والدجاج)

مشکی خورما بۆی دەرکەوت لە کێڵگەکەدا جیرانەکەیدا چەندەها مریشک مریشکی نەخۆش هەنە، بۆیە خۆی گۆڕی بۆ دکتۆر(تنکر کطبیب)، دواتر لە دەرگای ماڵی مریشکەکانی داو پێی وتن: (حاڵتان چۆنە ئەی خانمەکان؟)، هەمووان وەڵامیان دایەوەو وتیان: (ئێمە حاڵمان زۆرباشە ئەگەر وازمان لێبێنی، بەخێرایی بڕۆی لێرە).

٣٣- مریشکی خاوەن هێلکەی زێڕ (الدجاجة ذات البیض الذهبي)

جوتیارێک هەبوو کێڵگەیەکی پڕ لە مریشکی هەبوو، لەنێوان مریشکەکاندا مریشکێک هەبوو هێلکەی زێڕی دەکرد هەموو ڕۆژێک. جوتیارەکە بیری کردەوە، دەبێت گەنجینەیەکی پڕ لە هێلکە لەناوەوەی مریشکەکەدا هەبێت، بەڵام لە هەمان کاتیشدا زۆر دوودڵ بوو لە سەربڕینی مریشکەکە. تەماح چاوی دڵی جوتیارەکەی کوێرکردو مریشکەکەی سەربڕی، بەڵام تووشی موفاجەیەکی زۆر ناخۆش بوو، چونکە ناوەوەی مریشکەکە هەروەکو ناوەوەی مریشکەکانی تر بوو، زێڕی تێدانەبوو، بۆیە جوتیارەکە زێڕەکەو مریشکەکەی لەدەست چوو، هەروەها سەروەتە ڕۆژانەییە گچکەکەی لەدەستچوو. چاوچنۆکی و چڵێسی زیانی پێگەیاند. هەروەکو ئەو گوتنەی لێهات کە دەڵێت: گۆتنەکان و پەندەکان بەردەوام ڕاستن (الامثال تکون صحیحة دائما).

٣٤- شەمشەمەکوێرەو بانکبانکە (الوطوط والنمسان)

لە شەوێکی تاریکدا، شەمشەمەکوێرەکە کەوتە تەنیشت بانکبانکەیەک، بانکبانکەکە ئەوی گرت و پێی وت: (من تەیرەکانم خۆشناوێت، بۆیە دەتخۆم).

شەمشەمەکوێرەکەش وتی: ((من لە خێزانی مشکەکانم، ئەی نابینی پەڕ و مووم هەیە- ألا ترى أنه لا ریش لي ولا زغب)). لەوکاتەدا بانکبانکەکە پۆزشی بۆ هێناوەو ڕزگاری کردو وازی لێهێنا. لە شەوی دواتردا، شەمشەمەکوێرەکە کەوتە تەنیشت بانکەبانکەیەکی تردا، بانکەبانکەکە ئەوی گرت و پێی وت: ((من مشکەکانم خۆشناوێت، بۆیە دەتخۆم)). دواتر شەمشەمەکوێرەکە دوورکەوتەوەو وتی: ((ڕاستە جەستەم لە جەستەی مشک دەچێت، بەڵام من باڵم هەیە)). بانکبانکەکە نەیتوانی ڕووبەڕووی بێتەوە، بۆیە ڕزگاری کرد، بەمشێوە شەمشەمەکوێرەکە جارێکی تر خۆی ڕزگارکرد.

٣٥- مەیمون و دۆلفین (القرد والدلفین)

ڕەشەبایەکی بەهێز لەناوەڕاستی دەریایەکەدا هەڵیکرد، ئەو کەشتییەی نقومکرد کە مەیمونەکەی لەسەربوو، دواتر مەیمونەکە لەلایەن دۆلفینەکە ڕزگارکرا. دواتر دۆلفینەکە پرسیاری لە مەیمونەکە کرد دەربارەی شوێنی لەدایکبوونی، مەیمونەکە وەڵامی دایەوە: ((من لە خێزانێکی خانەدانم لە ئەسینا)). دۆلفینەکەش وتی: ((تۆ ئەلبریۆ دەناسی؟)). مەیمونەکە وتی: ((بەدڵنیاییەوە دەیناسم، ئەو لە بەندەرێکی شاری ئەسینایە، ئێمە هاوڕێیین)). لەوکاتەدا دۆلفینەکە توڕەبوو، مەیمونەکەی فڕێدایە ناو قوڵایی دەریایەکەوە، وازی لە مەیمونەکە هێنا، دواتر مەیمونە بە مەلەکردن خۆی گەیاندە کەناری دەریایەکەوە.

٣٦- شێف- سوسی (الطاهیة- سوسي)

پشیلەکە(سوسی) کاری سەوزەفرۆشی دەکرد لە بازاڕی وڵاتی پشیلەکان. هەموو بەیانییەک زوو هەڵدەستا لە خەو بۆئەوەی سەوزەی تازەو میوەکان کۆبکاتەوە لە بێستانەکە، دواتر بەرەو بازاڕ دەڕۆیشت، لەوێدا بەروبوومەکانی نمایشدەکرد بە جوانترین شێوەو ئەندازەیی. بەڵام (سوسی) بەردەوام خەوی بەوە دەبینی ببێتە شێفی دروستکردنی شیرنەمەنی، بۆیە هەموو ڕۆژێک کێکی بەلەزەت و بسکویتی خۆشی دروست دەکرد، دواتر پێشکەشی کڕیارەکانی دەکرد. دوای چەند ڕۆژێکی تر یادی لە دایکبوونی خانمە (عەفیفە) یە، بەڵام شێف (طاهي- سمیر) نەخۆشە، بۆیە ناتوانێت کێک ئامادەبکات. ئای لەم کارەساتە!!! بەڵام خانمە (عەفیفە) شیرنەمەنییەکانی (سوسی) بیرهاتەوە کە چێژتبووی لە بازاڕدا لەکاتی کڕینی سەوزەو میوە لە (سوسی)، بۆیە بە خێرایی داوای (سوسی) کرد بۆئەوەی کێکی یادی لە دایکبوونی بۆ دروست بکات. لەم کاتەدا (سوسی) زۆر دڵخۆشبوو، (سوسی) جوانترین لە جۆرەکانی سێوی هەڵبژارد، دواتر تێکەڵی کرد لەگەڵ پێکهاتەکانی تردا، پشتی(دواتر) پێکهاتەی تێکەڵەکانی دانا لەناو

فڕندا. ها کێکی سیوە بە لەزەتەکە ئامادەیە. هەمووان لە کێکەیان خواردو دەستکەوتەکەی ئەویان پیرۆز کرد. (سوسی) زۆر دڵخۆشبوو چونکە خەونەکەی هاتەدی.

٣٧- پەڕەسێلکەو چۆلەکەکان (السنونوة والعصاير)

پەڕەسێلکە حەکیمەکە پۆلێلک چاوی بە پۆلێک لە چۆلەکەکان کەوت، ئامۆژگاری کردن داوا لە مرۆڤەکان بکەن بۆئەوەی پەنایان بدەن لە وەرزی زستاندا، لەجیاتی ئەوەی لەلایەن ڕاوچییەکانەوە بگیرێن و بخرێنە نێو قەفەزەوە. بەڵام چۆلەکەکان گوێیان بە ئامۆژگارییەکەی ئەو نەدا. لەوکاتەدا پەڕەسێلەکەکە چوو بۆ لای مرۆڤەکان و داوایلێکردن شوێنێکی ئەمین بۆ چۆلەکەکەن دابین بکەن لە وەرزی زستاندا. لەبەرامبەر ئەو زیرەکییەی کە هەیبوو لەگەڵ ئەو خۆشەویستییەی هەیبوو بۆ ئەوانی تر، مرۆڤەکان میوانداری چۆلەکەکانیان کردو لە سەربان و ناو بۆڕییەکانی ماڵەکەیان جێگایان بۆکردنەوە، لەکاتێکدا چۆلەکەکان بەردەوام هەڵدەهاتن بۆ خۆپاراستنیان لە ڕاوچییەکان.

٣٨- مێروولکەو کۆترەکە (النملة والحمامة)

ڕۆژێک لە ڕۆژەکانی بەهارێکی جواندا، مێروولەیەک لەسەر ڕۆخی جۆگەیەکی(حافة الجدول) ئاودا ڕاوەستابوو بۆئەوەی ئاو بخواتەوە، لەناکاو خلیسکاو کەوتە ناو ئاوەکەوە. لەوکاتەدا کۆترێک ئەوی ببینی بۆیە قەدی دارێکی بۆ درێژکردە ناو ئاوەکەوەو تا ڕایکێشاو هێنایە سەر وشکانییەوە، بەم شێوەیە ڕزگاری کرد. دوای چەند ڕۆژێکی تر، کوڕێک بەوێدا تێپەڕی، کوڕەکە تیرکەوانێکی پێبوو (معە قوس نشاب)، کاتێک کۆترەکە کوڕەکەی بینی تیرکەوانەکەی ئاڕاستەی ئەو ڕاگرتبوو. مێروولەکە ئەوی بینی، بۆیە قەپێکی گرت لە لاقەکانی کوڕەکە (فعضتە في رجلە) بە هەموو هێزی خۆی، کوڕەکەش دەستی بە گریان کرد بە دەنگێکی بەرز، دەنگی گریانەکەی گەیشتەوە بە گوێی کۆترەکە(مسامع الحمامة)، بەم جۆرە کۆترەکە هۆشیاربۆوەو هەڵات و خۆی دوورخستەوە لە مەترسییەکەوە.

٣٩- شێری پاشا (الأس الملک)

(سیمبا) شێرێکی بچوکی ناهۆشیاربوو. ڕۆژێکیان دوورکەوتەوە لە دایکی، بەسودفە چاوی کەوت بە کۆمەڵەیەک کەمتیار(ضباع). لە ترساندا بەخێرایی بەرەو گۆڕستانی فیلەکان ڕۆیشت و لەویَ خۆی لەناو ئێسکەکان شاردەوە، توانی خۆی ڕزگاربکات لەم ئاژەڵە دڕندانە. دواتر باوکی خۆی دۆزییەوە، بەڵام لە ڕێگادا بەسودفە ڕەوە ئاژەڵێکی گەڕۆکیان بینی (صادفا قطعانا من الحيوانات الهاربة)، ئاژەڵەکان زۆر بوون، باوکی پێی وت: ((بەسەر لقی دارەکاندا سەرکەوەو لەوێدا بمێنەوە))، دوای چەند ساتێکی کەم ڕەوە ئاژەڵەکان ڕۆیشتن، (سیمبا) لەسەر دارەکە هاتە خوارەوە بۆسەر زەوییەکە. ئای لەم کارەساتە!!!(يا للفاجعة) باوکی ئەو جەستەیەکی نەجوڵاوی لەژێر دارەکەدا دیت، لەوکاتەدا ئاژەڵەکان پەلاماری (دهسته) جەستە مردووەکەیان دا، باوکەکە توانی کوڕەکەی(سیمبا) ڕزگاربکات.

سیمبا دەستی بەگریانکرد (يجهش بالبكاء) کاتێک گوێی لە مامی بوو دەیوت: ((من پاشای نوێی دارستانەکەم، پێویستە تۆ ئەم مەملەکەتە بەجێبهێڵی، هەرگیز نەگەڕێیەوە)). (سیمبا) بە ترسەوە دارستانەکەی بەجێهێشت، دوای ئەوەی جەستەی گەشەی کردو گەورەبوو، وە هاوڕێی نوێی ناسی، شەوێکیان خەوی بە باوکییەوە بینی لەخەودا پێی وت: ((من ئەم مەملەکەتەم گەورەیەم بۆ تۆ بەجێهێشتووە، پێویستە تۆ بیگەڕێنیتەوە)). دوای هەستانی لەخەودا، سیمبا بڕیاری دا بەرەنگاری مامەکەی ببێتەوە، دوای جەنگێکی توند، توانی مەملەکەتی باوکی وەرگرێتەوە، ئێستا سیمبا سەرۆکی مەملەکەتی ساڤانایە.

٤٠- سەرکردەی گروپی مۆسیقا-بیبی (قائد الفرقة الموسیقیة)

(بیبی) مشکێکی جیاوازبوو، مۆسیقای زۆر خۆشدەویست، کاتەکانی خۆی لە کێڵگە سەوزاییەکان و گوێگرتن لە دەنگی گوڵەکان و پەلکی دارەکاندا بەسەردەبرد. ڕۆژێکیان بڕیاری دا ئاهەنگێک سازبکات بەبۆنەی هاتنی وەرزی هاوین؛ بەڵام پێویستی بە گروپێکی مۆسیقا هەبوو. قالۆنچکەکە(الخنفساء) ڕۆڵی ئیقاعی پێدرا، مێرووولەکەو مێشەکە دەوری گۆرانی وتنیان پێدرا بە کۆڕاڵ، لەکاتێکدا سیسرکەکە(الصرصار) بەڵێنی دا بە تەنیا گۆرانی بڵێت، ئەو بۆخۆی گۆرانیبێژێکی بەناوبانگ بوو، لەکاتی ڕاهێنانەکاندا هەمووان پابەند بوون بە ڕێنماییەکانی (بیبی)، بیبی بەمە زۆر دڵخۆش بوو. کاتێک کاتی ئاهەنگەکە هات، هەموو ئاژەڵەکان بە پەلە ئامادەبوون لە ئاهەنگەکەدا، کاتێک ڕۆژئاوابوو، (بیبی) سەرکەوت بۆ سەر تەختی شانۆیەکە(المنصة- stage)، دەستی کرد بە لێدانی دارەکە لەسەر نۆتەکانی دەفتەرەکە: جوانترین کۆنسێرت دەستپێکرد. کۆنسێرتەکە زۆر سەرنجڕاکێشبوو، لەو ڕۆژەوە یەکەمین قوتابخانەی مۆسیقا لە کێڵگەکە دامەزرا بەسەرکردایەتی مشکی مۆسیقار(بیبی).

٤١- فیلەکە (سونی):

فیلەکە(سونی) گەشتێکی کرد لەگەڵ دایکی بۆ کێڵگەکە ساڤانای گەورە...لەوێدا چاوییان بە زەڕافەیەک کەوت کە ملێکی درێژی هەبوو، هەروەها لەوێ چاوییان بە ئەسپی دەریا (الفرس النهر-hippo) کە گەمەی دەکرد لەناو ئاودا، لەناکاو فیلەکە بەچکەکەی خۆی لەباوەشگرت؛ چونکە شێرێکی دڕندە دەرکەوت!!! فیلەکە بە قەپۆزە گەورەکەی دەنگێکی گەورەی دەرکرد(تلوح بخرطومها)، بەمشێوەیە شێرەکە ترساو دوور هەڵات. ئێستا کاتی گەڕانەوەیە بۆ ماڵەوە، (سونی) هەرگیز ئەم ڕۆژە خۆشە لەبیرناکات کە پڕبوو لە ڕووداو، بە تایبەتی ئازایەتی دایکی.

٤٢- کیسەڵەکە- ساشا (السلحاة- ساشا)

ساشا کیسەڵێکی بچوکە، سەری لە بەرگە ڕەقەکەی دەرنە دەرنەهاتبوو (لم تظهر رأسها من القوقعة) تەنها بۆ کاتێکی کورت نەبێت. زۆرێک لە هاوڕێیانێکی دایکی لە کێڵگەکەدا بوون، بۆیە بەو بچوکییەی خۆییەوە ویستی خۆی بەوان بناسێنێت، ئەمەش بۆئەو شانازییەکی گەورەبوو. تولە گورگێک(جرو ذئب) خۆی نزیک کردەوە لە (ساشا) دەستی کرد بە بۆنکردنی ئەو، (ساشا) لێی ترسا، بە تایبەتی کاتێک چاوی کەوت بە ددانە تیژەکانی ئەو. دواتردایکی (ساشا) دڵنیای کردەوەو پێی وت: (ئەم گورگە ناوی 'زازووە" گورگێکی بچوکەو دەیەوێت یاریت لەگەڵدا بکات). بەختێکی باشی هەبوو چونکە هاوڕێیەکی قەبارە بچوکی لێبوو، ئەویش بەرگێکی هەبوو هەروەکو قالۆنچکە، پێکەوە دەستیان کرد بە یاریکردن، هەروەها پێکەوە زۆر دڵخۆشبوون. ئێستا کاتی خەوتنە.... کێ دەزانێت سبەینێ چ شتێک خۆی شاردۆتەوە لەناو سەرکێشییە سەرنجڕاکێشەکان(من یدري ماذا یخبئ الغد من مغامرات شیقة).

٤٣- مشکی شارەکەو مشکی وڵاتەکە (**فأر المدینة** وفأرالریف)

جارێکیان مشکی شارەکە بانگێشتی هاوڕێیکەی کرد بۆ نانی ئێوارە کە لە وڵاتێکی ترەوە هاتبوو. مشکەکە بە میوانەکەی وت: (بڕۆ بچینە چێشتخانە بۆ ئەو خواردنەی کە ئامادەم کردووە، لەناکاو دوو چاوی سەوزی گەورە دەرکەوتن، ئەمە پشیلەبوو... هەردووک مشکەکە ترسان و هەڵاتن لەڕێگای درزی دیوارەکەوە، دوای نەمانی ترسەکە، میوانی مشکەکە گەڕایەوەو بە مشکەکەی تری وت: وەرە بڕۆین لێرەو بچینە وڵاتەکەی من، تۆ منت دەعوەت کرد بۆ خوانێکی ئێوارەیی ترسناک، بەڵام من دەعوەتت دەکەم بۆ خوانی ئێوارە بە خۆشترین خواردن و لەگەڵ دابینکردنی ئاسایش، بەبێ بوونی هیچ ترسێک.

٤٤- بانكبانكه تێرەكه (النمس الشعبان)

بانكبانكەكە برسییەكە لە چێشتخانەكە نزیكبۆوە، درزێكی بەرزی لە دیوارەكەدا بینی، بەهۆی باریكی جەستەییەوە توانی بچێتە چێشتخانەكەوە لەڕێگای درزەكەوە، دەستی كرد بە خواردن، ئەوەندەی خوارد تا وایلێهات نەیدەتوانی یەک پاروش بخوات(ویأكل حتى لم يعد قادرا على تناول ولو لقمة واحدة). دوای تێپەڕبوونی هەفتەیەک، كەس نەیدەتوانی بانكبانكەكە بناسێتەوە بەهۆی زیادبوونی قەبارەكەی. بانكبانكەكە كاتێک بڕیاری دا لە چێشتخانەكە بچێتە دەرەوە، لەو درزە نزیكبۆوە كە تێیدا هاتبۆوە ژوورەوە، بەڵام زۆر قەڵەو بوو بوو. لەوكاتەدا مشكێک ئەوی بینی، پێی وت: (كاتێک هاتیە ئێرە سكت بەتاڵ بوو بەڵام ئێستا دەتەوێت ڕابكەی لێرە، پێویستە لەسەرت بەڕۆژوو بیت بۆئەوەی لاوازبیتەوەو وەكو خۆت لێبێتەوە). بانكباكەكەش بە قسەی ئامۆژگارییەكەی ئەوی كرد، بە ئارامگرتن لاوازبۆوەو توانی دەربازی ببێت.

٤٥- ورچەكە-بوبو-كەوتە ناو خەوەوە- (الدب- بوبو- يخلد الى النوم)

لەوكاتەی لەوەرزی پاییزدا ڕەشەبایەک هەڵیكرد، هەرسەكان(الدببة) دەستیانكرد بە ئامادەكاری بۆمانەوەیەكی درێژخایەن لە ئەشكەوتەكەیاندا (تبدأ الدببة بالتحضير للأقامة الطويلة في أوكارها)، ئەم كارەش چەندەها مانگی دەخایاند.ئەم كارەش بۆ (بوبو) یەكەم جاریبوو، هەموو سەرسێک ڕۆڵێكی هەبوو. بچوكەكان بەسەر دارەكاندا سەردەوكەوتن بۆ كۆكردنەوەی خۆخ و گێلاس و سێو (لجمع الدراق والكرز والتفاح)، یارمەتی دایكیان دەدا بۆ ئامادەكردنی خۆشترین موڕەبا. ورچی باوک هەنگوینی كۆدەكردەوە، بۆیە پێویست لەسەری بوو ئاگاداربێت هەنگەكان پێوەینەدەن (وعليه الحذر من لسع النحل)، ورچە بەهێزەكان دەچوونە شاخ بۆ ڕاكێشانی بەردی گەورە بۆئەوە ئەشكەوتەكەیان پێ بگرن. ورچە پیرەكانیش چیرۆكیان دەنووسییەوە بۆئەوەی ببێتە میرات و بگوازرێتەوە بۆ نەوەكانی داهاتوو. لە شەودا نەنكی (بوبو) دەستی كرد بە خوێندنەوەی چیرۆک بۆی، نەنكی توند ئەوی لەباوەشگرتبوو لەسەر جێگاكەی، بەڵام باوكی پاڵی بە بەردە

گەورەکەدا دەنا، دواتر دەرگای ئەشکەوتەکەی داخست، هەموان چوونە ناو خەوێکی قوڵەوە. خەوێکی شیرین ئەی هەرسەکان، لەوکاتەدا چاوەڕێی هاتنی بەهارییان دەکرد.

٤٦- ڕێوییەکەو ترێ (الثعلب والعنب)

ڕێوییەکی برسی هەندێک هێشووە ترێی جوانی بینی کە خۆیان هەڵواسیبوو بە فراوانی (رأى الثعلب جائع عناقيد جميلة شهية تتدلى من دالية). لە ژێر دار مێوەکە ڕاوەستابوو لەسەر هەردوک پێیەکانی پشتەوەی، بازی دەدا بە هیوای ئەوەی بگاتە دووشە ترێیەکان، بەڵام هەرکاتێک بازی دەدا نەیدەتوانی یەک دنکە ترێش تام بکات:

((ترێیەکە هێشتا پێنەگەیشتبوو"لم تنضج بعد"))، دواتر بە دەنگێکی سوکایەتییەوە بەخۆی وت... ئەوەی نەتوانێت بگاتە ئامانجەکەی، شایەنی سوکایەتی پێکردنە، بەبێ لە ئەستۆگرتنی بەرپرسیاریەتی شکستەکەی، وە بێ تواناییەکەی.

٤٧- توتە سەگ- بسکوت- (الجرو- بسكوت)

توتە (بسکوت) بە تەنیا بوو، چونکە خاوەنەکەی (لیندا) لە ماڵەکەدا بەدرێژایی ڕۆژەکە نەدەمایەوە، ئەمەش هۆکارێک بوو بۆ وەڕسبوونی (بسکوت). بۆیە فکرەیەکی بۆهات و بەخۆی وت: (بۆچی بە تەنیا نەچمە دەرەوە؟). بسکوت بەسەر دیواری باخچەکە سەرکەوت(فقد زحف تحت سور الحديقة)، دواتر بەرەو باخچەی گشتی کەوتە ڕێ، لەوێ چاوی بە کۆمەڵێک سەگ کەوت، هەموان یارییان دەکردو کاتەکانیان بەسەردەبرد تا ئێوارە، دواتر بسکوت گەڕایەوە بۆ ماڵەوە، لەناکاو دەنگی خاوەنەکەی هات و بانگی کرد،

ئەویش بە ڕاکردنەوە چوو بۆ لای و چووە ناو باوەشییەوە. بەڵام چوونە دەرەوەی لەگەڵ خاوەنەکەی (لیندا) جوانترو خۆشتربوو.

٤٨- بزنە کێوی و شێر (الوعل والأسد)

بزنە کێوییەکە تەماشای وێنەدانەوەی خۆی دەکرد لە ئاوی ڕووبارەکەدا (کان الوعل ینظر في میاه النهر الی صورته المنعکسة من المیاه)، کاتێک قاچە باریکەکانی خۆی دیت، بێزارو نیگەران بوو لەخۆی، بەڵام کاتێک تەماشای قۆچەکانی(قرون) خۆی کرد زۆر دڵخۆش بوو و شانازی پێوەدەکرد. لەناکاو شێرێک لێی نزیک بۆوە، بازی دا بەرەو ئەو، بەڵام بزنە کێوییەکە توانی ڕابکات بەخێرایەکی زۆر. بەردەوام بوو لە ڕۆیشتن، دواتر قۆچەکانی گەورەکانی ئاڵقان لە لقی دارێک(علقت قرونه الکبیرة بأغصان شجرة)،دواتر شێرەکە لێی نزیک بۆوە بۆئەوەی بیخوات. بزنەکە بەخۆی وت: ((ئەو لاقانەی پێم وابوو نیگەرانم دەکەن بوونە هۆی پێدانی هەلێک بۆ ڕزگاربوون لەو کێشەیەدا، بەڵام ئەو قۆچانەی کە پێوەی دەنازیم بوونە هۆی مردنم و لەناوچوونم)).

٤٩- سەگەکەو خاوەنی کێڵگەکە (الکلب وصاحب المزرعة)

خاوەنی کێڵگەکە سەگەکە بچوکەکەی خۆی زۆر خۆشدەویست و نازی دەکێشا(یدلله)، ئەو شتەی وایکردبوو ئیرەیی کەرەکە بوروژێنێت(الأمر الذي أثار غیرة الحمار)، ئەوەبوو ڕۆژێک کەرەکە لاسایی ڕەفتارەکانی سەگەکەی دەکردەوە، چونکە پێی وابوو ئەگەر وابکات خاوەنی کێڵگەکە هەمان ئەو مامەڵەیەی لەگەڵ دەکات کە لەگەڵ سەگەکەی دەیکرد(ظنا منه سوف یعامله کما یعامل الکلب). کاتێک پیاوەکە گەیشت، کەرەکە بەرەو ئەو هات بە تاسەوە(بلهفة)، دواتر سمەکانی بەرزکردەوە(رفع حافره) بۆئەوەی پیاوەکە

نالّی بکات، بەداخەوە(لسوء الحظ) کەرەکە هاوسەنگی تیکچوو، کەوتە سەر لاقەکانی پیاوی کێڵگەکە، ئەمەش وایکرد پیاوەکە لەتاو ئازار هاواربکات، دوای نەمانی ئازارەکەی، پیاوەکە بە دارێکی ئەستوور(بعصاة الغليظة) لە کەرەکەی دا بە توندی، کەرە بەستەزمانەکە(الحمارالمنحوس) وتی: ئەمە دادپەروەری نیە.

٥٠- بووکە شووشە- جانو- (الدمية- جانو)

(جانو) بوکە شووشەیەکی بچوک بوو سەمای دەکرد لەسەر ئاوازی " کاریۆن" کە تایبەت بوو بەو. دوای ماوەیەک ماڵەکەی چۆڵبوو(اصبح منزلها مهجورا)، بۆیە لەمەودوا سەمای نەدەکرد، کارەکە کۆتایی هات، خرایە نێو سندوقێک لەگەڵ یارییەکانی تر تێکەڵ کرا. دوای کاتانێکی درێژ، هەستی بە چەند هەنگاوێک دەکرد کە لە سندوقەکە نزیک دەبۆوە، ئەو کەسە منداڵێکی بچوک بوو دەیویست سندوقەکە بکاتەوە، منداڵەکە سندوقەکەی کردەوە، دواتر ڕۆیشت گەمەی بە هەموو گەمەکانی تر کرد. لە کۆتاییەکەیدا بوکە شووشەکەو گەمەکانی تر ئازادکران، هەروەها (جانو)ش گەڕایەوەو دەستی بە سەماکردن کردەوە هەموو شەوێک لەسەر "کاریۆن" بۆ بەردەوامی دان بە خەونە منداڵییەکەی.

٥١- گۆرانی پشیلەکەو مشکەکە (أغنية القط والفأر)

پشیلەیەکی ڕەش هەبوو	كان القط الأسود الكبير
هەموو شەوێ لە مشکێکی بچوک دەگەڕا	يبحث كل مساء عن فأر صغير
مشکەکەش بەبێ بیرکردنەوە	غير أن الفأر دون تفكير
لە پشیلەکە ڕای دەکرد	كان يهرب من الهر الشرير
بە غاردان دەچووە کولانەکەی	راكضا داخل وكره
خۆی دەشاردەوە لەژێر جێگای نوستنی	مختبأ تحت السرير
لەوێ دەمایەوە بە ئارامی بەپێی توانا	أبقى آمنا قدر المستطاع
وە پێویستە گوێڕایەڵی فەرمانەکانی خێزان بێت	أوامر الأهل يجب أن تطاع

٥٢- بريسلا- مێشی شەوی ڕووناک (بريسلا-ذبابة الليل المضيئة)

(برسيلا) مشكێكی زۆر دڵتەنگ بوو، چونكە بريسكەكەی كزو لاواز بووبوو (ضوءها خافت وضعيف). هەروەها هەموان گاڵتەيان پێدەكرد، بۆيە بڕياری دا بڕوات، وە بەدوای جيهانێكدا دەگەڕا بۆ دۆزينەوەی چارەسەری كێشەكەی، لەماوەی گەشتەكەيدا كەوتە ناو تۆڕی جاڵجاڵۆكەيەكەوە، هەركە جاڵجاڵۆكەكە دەستی كرد بە خواردنی ئەو، لە بەختی باشی ئەو بايەک هەڵی كردو تۆڕەكەی دڕاندا. دواتر ڕزگار بوو و دوور فڕی، پاشان بەر ئامێرێكی نامۆ كەوت، لەوكاتەدا سيسركە داهێنەرەكە دەركەوت و وتی: ((من چاوەڕێی تۆم دەكرد بۆ تاقيكردنەوە نوێيەكەم، ناوەكەشی بريتيە لە ڕووناكی درەوشاوە "ضوء اليراعة")). دواتر هەستا بە ئەنجامدانی چەند جوڵەيەک تا توانی بريسكەيی بۆ (بريسلا) بگێڕێتەوە... پاشان بريسلا گەڕايەوە بۆ ماڵەكەی، لەمەودوا كەس گاڵتەی پێندەكرد.

٥٣- گورگەكەو پێنج بزنەكە (الذئب واالعنزات السبع)

بزنە دايكەكە بەرەو بازاڕ ڕۆيشت، منداڵاكانی بە تەنيا بەجێهێشت لەماڵەوە. دوای تێپەڕبوونی چەند ساتێک لە دەرگا درا، دەنگێک وتی: (دەرگاكە بكەنەوە من دايكتانم). منداڵی يەكەم هەستی كرد ئەمە گورگە،پێيە ڕەشەكانی بينی، بۆيە بە خوشكەكەی وت دەرگاكە نەكەيتەوە. دواتر گورگەكە فێڵێكی تری دۆزييەوە، پێيە ڕەشەكانی شاردەوە بە هەوير، بەم جۆرە بزنەكانی هەڵخەڵەتاندو دەرگايان لەسەر كردەوە، گورگەكەش هەموويانی خوارد جگە لە يەكێكيان نەبێت، كاتێک دايكەكەيان گەڕايەوە بۆ ماڵەوە منداڵەكانی لە ماڵ نين، پاشان ئەو منداڵەی ڕزگاری بوو بوو بانگی دايكی كردو ڕووداوەكەی پێڕاگەياند. دواتر گورگەكەيان دۆزييەوە، لەوكاتەدا گورگەكە نوستبوو لە بن دارێک لە تەنيشت ڕووبارێک، بزنەكە سكی گورگەكەی هەڵدری و منداڵەكانی يەک يەک دەرهێنان وج لە شوێنی ئەوان حەفت بەردی خستە ناو سكی گورگەكەو دواتر

سکەکەی دوورییەوە. کاتێک گورگەکە هەستا لەخەو بەرەو ڕووبارەکە ڕۆیشت بۆئەوەی ئاو بخواتەوە یەکسەر کەوتە ناو ئاوەکەوەو نقوم بوو.ج ئیتر لەم ڕۆژەوە دایکەکە منداڵەکانی بە تەنیا بەجێنەهێشت.

٥٤- گورگ و ڕێوی (الذئب والثعلب)

گورگە شەڕانییەکە ڕێوییەکەی ناچار دەکرد گوێڕایەڵی فەرمانەکانی بکات بە تەواوی، بۆیە ڕێوییەکە پلانێکی دانا بۆ ڕزگاربوون لە ژێردەسەڵاتی گورگەکە، دواتر پێی وت: ((بانگێشت دەکەم بۆ خوانێکی ئێوارەی بەچێژ- دعني أدعوك الى غداء لذيذ)).

لە ڕێگای بۆشاییەکەیی بچوکەوە(هوة صغيرة) چوونە ژوورەوە بۆ چێشتخانەی کێڵگەکە، گورگەکە کەوتە سەر خواردنەکەو هەموو خواردنەکەی خوارد بە چڵێسی(انقض الذئب على الطعام وراح يأكل بشراسة). دواتر گورگەکە وتی: ((لێرە چی دەکەی ئەی چاو زەق- جاحظ العينين-)) ڕێوییەکە وەڵامی دایەوە: ((من چاودێری ناوچەکە دەکەم)). لەناکاو جوتیارەکە هاتە ژوورەوە، ڕێوییەکە لە ڕێگای کونەکەوە هەڵات، لە کاتێکدا گورگەکە نەیتوانی ڕابکات بەهۆی ئەوەی زۆری خواردبوو کێشی زۆربوو بوو، پاشان جوتیارەکە بە دارەکەی تێر لە گورگەکەی دا، لەکاتێکدا ڕێوییەکە خۆی ڕزگارکردو بە ئازادی دەسوڕایەوە لە ناوچەکە.

٥٥- گوێرەکە- خەمیس (العجل- خميس)

گوێرەکەکە نەیدەتوانی خەوی لێبکەوێت، بۆیە دایکەکەی- چێڵەکە- بۆی نیگەران بوو، کێ دەنگی خۆشە؟، گۆرانییەکی جوان و خۆش بۆ منداڵەکەم بڵێت بۆئەوەی خەوی لێبکەوێت. بولبولەکان کۆبوونەوە، پێکەوە دەستیان کرد بە گۆرانی وتن و جریوەجریوکردن. بەم جۆرەج گوێرەکەکە بە خێرایی خەوی لێکەوت. خەوێکی خۆش ئەی (خەمیس) ی بچوک.

لم يستطيع العجل(خميس) النوم تلك الليلة. مما أقلق والدته البقرة.آه لو أنها كانت تملك صوتا عذبا, لكانت غنت له أنشودة جميلة... من بأمكانه المساعدة يا ترى؟ البلابل! فاجتمعوا وأخذوا يغنون ويزقزقون... غفت عينا العجل سريعا.. نوما هنيئا يا (خميس) الصغير.

٥٦- بزنە بچوکەکەو باوکی- (الوعل الصغير ووالده)

هە بوو نەبوو، لە کۆندا، بزنە کێویەکی بچوک هەبوو شانازی بە باوکی خۆی دەکرد، دەیویست وەکو ئەو گەورەو زەبەلاح و ئازا بێت. لە بەیانییەکەدا، هەردووکیان گوێیان لە نەڕەی شێرێکی دڕندە بوو لە دارستانەکە (ما سمع الأثنان زئير أسد مفترس في الغابة).

باوکی بزنەکە بچوکەکە لەترسان لەرزی و بە بەچکەکەی وت ڕاکە کوڕەکەم، بزنە بچوکەکە باوەڕی بە چاوەکانی نەکرد، کاتێک بۆیەکەم جار باوکی خۆی بە ترسەوە بینی، بۆیە گریا لە تاو حەسرەت و بێ ئومێدی. لەکاتی نەمانی مەترسییەکە، بزنە گەورەکە بە منداڵەکەی وت: هەندێ جار پێویستە خۆبەگەورەزانینمان لە لایەک دابنێین، کەمێک خۆمان بە بچوک دابنێین(أن نرضخ قليلا) لە پێناو پاراستنی سەلامەتی خۆشەویستەکانمان، ئەمە حیکمەتە ئەی کوڕەکەم.

٥٧- شێرو کەرەکە (الأسد)

کەرێک هەبوو شازی دەکرد بە ئازایەتی و هێزەکەی لە بەرامبەر ئاژەڵەکانی تر. جارێکیان شێر داوای لە کەرەکە کرد بۆئەوەی یارمەتی بدات لە لە گەشتێکی ڕاوکردندا، بێگومان ئەمەش شەڕەفێکی گەورە بوو بۆ کەرەکە. بەدوای کەرەکە کەوت و چوونە ناو ئەشکەوتێک تیایدا هەندێک بزنە کێوی خۆیان شاردبۆوە، دواتر کەرەکە زۆڕاندی (نهق الحمار)، بەمەش بز نەکان ترسان و ڕایانکرد بەرەو ئاڕاستەی شێرەکە. کەرەکە وتی: ((بینیت چەند زیرەک و ئازام؟ من ڕاوکەرێکی زیرەکم"اني صياد ماهر"، تۆ زۆر دڵخۆشی من هاوبەشتم، ئایا وانیە؟))، دواتر شێرەکە وەڵامی دایەوە: ((بێگومان، منت زۆر لە تۆ ترساند، مەگەر نەم دەزانی تۆ کەرێکی جوان و باشی- لقد كنت خائفا منك كثيرا, لو أكن أعرف أنك حمار لطيف)).

کەرەکە نەیدەزانی هاوڕێیەتی کردن لەگەڵ شێر چ سوودێک هەیە، دواتر شێرەکە کەرەکەی خواردو تێربوو (لم يتنبه الحمار أنه لم يحصل على أي فائدة من تحالفه مع الأسد الذي أكل وشبع). لەبەرئەوە ئەو کەسانەی شانازی بە خۆیانەوە دەکەن و خۆیان ب گەورە دەزانن ئەوانە زیاتر دەکەونەوە هەڵەوە (لأن الناس الذين يتباهون ويتفاالخرون, هم الأكثر عرضة للخداع)

٥٨- ڕێوییەکەو شێرەکە(الثعلب والسبع)

هەبوو نەبوو شێرێک هەبوو زۆر شانازی دەکرد بە جوانی و هێزەکەی، ئای من چەندە جوانم! (كم أنا جميل)، منک چەندە شۆخم!(كم أنا رشيق)، پێستەکەم چەندە درەوشایەوە! (كم أن جلدي لماع). کاتێک شێرەکە وێنەکەی خۆی لە ئاوەکەدا بینی، ڕێوییەکە چاودێری دەکرد لە نزیکەوە، پاشان پێی وت: ((تۆ ڕاستی ئەی شێر- أنت محق أيها السبع))، بەڕاستی تۆ جوانی، بەڵام لە بەختی خراپی تۆ، تۆ تەنها ڕووکەشت جوانە، بەڵام من عەقڵ و زیرەکیم جوانە(أما أنا فأني جميل العقل والذكاء).

دواتر شێرەکە بە سەرشۆڕی ڕۆیشت و نەیتوانی وەڵامی بداتەوە.

٥٩- نادو- پاندا (نادو- الباندا الحشري)

(نادو) پاندایەکی بچوک بوو، لەوکاتەی لەناو باوەشی باوکی ڕاکشابوو پرسیاری لە باوکی کرد دەربارەی هۆکاری سووربوونی ڕۆژ لەکاتی ئاوابووندا (عندما كان مستلقيا في حضنه, عن سببؤ احمرار الشمس عند الغروب)، لەوکاتەدا هەردووکیان چاودێری سووربوونی خۆریان دەکرد لەکاتی ئاسۆیی بوونیدا. بەڵام باوکی نەیتوانی وەڵامی پرسیارەکەی بداتەوە، بۆیە ئامۆژگار کرد بچێتە لای ڕۆژ و ئەم پرسیارەی لێبکات، لەکاتی خۆرئاوابوندا هەردووکیان بەرەو ئاڕاستەی ڕۆژ ڕۆیشتن، لەکاتی گەیشتنیان (نادو) پرسیارەکەی ئاڕاستەی ڕۆژ کرد، ڕۆژیش وەڵامی دایەوە: ((پێویستە بزانی من کاتێک لێرەدا ون دەبم، لە شوێنێکی تردا دەردەکەومەوە لەم گۆی زەوییەدا، هەموان چاوەڕوانی من دەکەن بۆئەوەی بەهۆی تیشکەکانی منەوە هەستن لە خەو، ئەم شتەش کاریگەری هەیە لەسەر سووربوونم.بەم وەڵامە پاندایەکە قەناعەتی هات و بەخۆشی گەڕایەوە بۆماڵەوە.

٦٠- کوێژیلەکەو حەوزی ئاوەکە(العضورة والمطرة)

کوێژیلەک هەبوو بەناوی (کوکو) خەریک بوو بمرێت لە تینوویێتی، چاڵێکی ئاوی دیتەوە(فوجدت مطرة ماء)، دەنوکەکەی خستە ناوی هەندێک ئاوی دۆزییەوە تێدا لە ناوەوەی چاڵەکەدا، هەرچەند هەوڵی دا بەڵام دەنوکەکەی نەگەیشتە ناوی. بۆیە فکرەیەکی بۆهات، بەردێکی هاویشتە ناو چاڵەکە، دواتر بەردی سێیەم و چوارەمی هاویشتە ناوی تا ئاوەکە بەرزبۆوە، دواتر توانی ئاوەکە بخواتەوەو ژیانی خۆی ڕگاز کرد.

٦١- ئەسپ و ڕێوی (الحصان والثعلب)

ئەسپەکە دوورخرایەوە لە کێڵگەکە بەهۆی چوونە ناو تەمەنی(تقدمە في السن). بۆیە ڕێوێیە هاوڕێیەکەی بڕیاری دا یارمەتی بدات و پێی وت: ((دەی پیشانی جوتیارەکەی بدە هێشتا زیندوویی و هێزت تێداماوە، ئێستا پاڵبدەوە لەسەر زەوی)). دواتر ڕێوییەکە بەخێرایی بەرەو شێرەکە ڕۆیشت و پێی وت: ئەسپێکی مردوو هەیە بۆ خواردن، من یارمەتیت دەدەم بۆئەوەی بیگوازمەوە بۆ کولانەکەت(عرینک)، شێرەکە قبوڵی کرد. دواتر ڕێوییەکە کلکی ئەسپەکەی گرت و بەستییەوە بە لاقەکانی شێرەکە، هاواری کرد: ((ئەی ئەسپ ڕاکە،ڕاکە!)). دواتر ئەسپەکە هەستاو شێرەکەی لەگەڵ خۆیدا ڕاکێشا بەرەو کێڵگەکە. کاتێک جوتیارەکە ئەوی هێزی ئەسپەکەی بینی، فکرەی دوورخستنەوەی ئەسپەکەی گۆڕی(عدل)، هێشتیەوە بۆماوەیەکی درێژ.

٦٢- مشک و بۆق(الفأر والضفدع)

ڕۆژێک لە ڕۆژان بۆقێک مشکێکی بینی و پرسیاری لێکرد: ((ڕەئیت چۆنە ئەگەر پێکەوە بچین بەدوای خۆراکدا بگەڕێین بەیەکسانی- ما رأيک لو ذهبنا نبحث عن طعام سوية)). مشکەکە ئەم پێشنیازەی قبوڵکرد، دواتر خۆیان بەستەوە پەتێکەوە، بۆئەوەی هەریەکێکان ئەوەی تر لەدەست نەدات و لە یەکتر دانەبڕێن، ڕۆیشتن و دەستیان کرد بە گەڕان. گەڕانەکە زۆر بەرهەمداربوو. لە کۆتاییدا هەردووکیان گەڕانەوە بۆماڵەوە بەڵام هێشتا پێکەوە بەسترابوونەوە. لەکاتی گەیشتنیان بۆ زەلکاوەکە، بۆقەکە خۆی نقومکرد بۆناو ئاوەکەو لەگەڵ خۆیدا مشکەکەشی بردە ناو ئاوەکە لەکاتێکدا مشکەکە مەلەی نەدەزانی، خەریک بوو مشکەکە بخنکێت. دواتر بۆقەکە مشکەکەی گەڕاندەوە بۆسەر کەنارەکە، ئێستا کاتی جیابوونەوەیە. ئەگەر بڕ بڕیارت دا خۆت پەیوەست بکەیت بە کەسێکی ترەوە پێویستە لەسەرت هەست بکەیت تۆ پێویستت بەو ئەو هەیە بۆ پشت بەستن. ئەم کارەش بۆ خۆشەویستی و هاوڕێیەتی دەشێت.

کەواتا ئەگەر دوو کەس بڕیاریان دا خۆیان ببەستنەوە بە یەکتر،بڕیاریان دا بە یەکترەوە پەیوست بن دەبێت لەهەموو کاتێکدا بە یەکترەوە پەیوەست بن، تەنانەت ئەگەر یەکێکیان بڕیاری دا بچێتە ناو مەترسییەکەوە دەبێت ئەوەی تریش لەگەڵیدا بڕوات تازە پەشیمانبوونەوە نیە چونکە هەردووکتان تازە بە یەکترەوە بەستراون.

هاوسەرگیری، هاوڕێیەتی دەبێت بەم شێوەیە بێت، ئەگەر تۆ بتەوێت ئەم پەیوەستییە نەمێنێت، دەبێت هەردووکتان بڕیار بدەن ئەم پەتە ببڕنەوە، یەکێکتان بە تەنیا ناتوانن پەتەکە بە تاک لایەنە ببڕێتەوە.

٦٣- شێر دەچێتە ناو جەنگەوە (الأسد يذهب الى الحرب)

شێرە بڕیاری دا بچێتە ناو جەنگەوە، مەرسومی دەرکرد بۆ هەموو شوێنکەوتوانی بۆئەوەی ئامادەبن. ئەرکەکانی دابەشکرد: فیل دەبێتە سەرکردەی هێڵی بەرگری، ڕێوی دەبێتە ڕاوێژکاری ستراتیژی. لەکاتی ئامادەبوونی کەرەکان و کەروێشکەکان ڕاوێژکاری شێرەکە وتی: ((کەرەکان گێلن، کەروێشکەکانیش شێن- الحمير أغبياء والأرانب جبناء)). بەڵام شێرەکە وتی: ((کەرەکان دەتوانن بە دەنگە بەهێزەکەیان بانگی سەربازەکان بکەن ب کۆبوونەوە، هەروەها کەروێشکیش خێرایە دەتوانێت نامەکانمان بە خێرایی بگوازێتەوە)).

شێرەکە ئەوە فێربوو هەریەکێکیان سوودی خۆی هەیە، ئەگەربێت و هەریەکەیان لە شوێنی شیاوبێت.

#کەواتا دەکرێت هەندێ جار ڕاوێژکارەکان زانیاری هەڵە بە سەرکرە بدەن، بۆیە دەبێت سەرکردەکان زۆر ئاگاداربن کێ دەکەنە ڕاوێژکار، هەروەها سەرکردەج دەبێت بزانێت کەسی شیاو لە شوێنی شیاو دابنێت، ئەگەر سەرکرە هەموو کەسە نزیکەکانی خۆی لە پۆستەکاندا دابنێت کەواتا نادادپەروەری کردووەو کەسی شیاوی لە شوێنی شیاو دانەناوە، ئەم وڵاتە ناتوانێت بەرگری لەخۆی بکات.

٦٤-تشارلی- باخچەی گوڵەکان (الحديقة المزهرة)

کاتێک سەگە بچوکەکە (تشارلی) یاری دەکرد لە باخچەکەدا، سواری سەیارەکە بوو و دواتر گوڵەکانی پان کردەوە(داست على الأزهار)، هەروەها دارێکی زۆری هەڵکەند(اقتلع) و پەپولەکانی دوورخستەوە. تشارلی ڕۆیشت و تەماشای ڕاست و چەپی خی دەرکرد. ئای لەم کارەساتە. بە یارمەتی (تالا) پشیلەکەو کوێژیلەکان، تشارلی بڕیاری دا ئەم وێرانەیە چاککباتەوە. دەستی کرد بە چاندنی گوڵوکان وبڵاوکردنەوەی گیایەکان. بەم شیوەیە هەمووان گەڕانەوە بۆ یاری کردن بە یەکەسانی.